

Årsredovisning 2015

Årsredovisning 2015

Upplysningar om innehållet:

© Myndigheten för tillgängliga medier, 2016

Tillgänglig via:

ISBN: 978-91-983136-0-4

Foto: Omslag: Elliot Elliot Inlaga: sid 4: Bibbie Friman, sid 5: Jessica Lund, sid 6 (från övre bilden angett): Catharina Kåberg; Apelöga; Terése Andersson/Heart and Soul, sid 7 (från övre bilden angett): Apelöga, Susanne Kronholm; Elliot Elliot; Carina Gerdin; Carina Gerdin, sid 17: Marita Forsberg, sid 23: Catharina Kåberg, sid 25: Sara Mac Key, sid 33: Catharina Kåberg, sid 35: Apelöga, sid 37: Maria Kimberg

Formgivning: Gudfar

Layout: Marita Forsberg

Tryck: Cicero tryck, 2016

Innehåll

4	Ett samhälle där alla medier är tillgängliga
5	Tillgängliga medier – jämlikhet på dina villkor!
6	Milstolpar
8	Resultatredovisning för MTM
11	Kvalitativa aspekter
12	MTM och omvärlden
16	Kunskapscentrum
17	Tillgång till litteratur och samhällsinformation
19	Jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv
20	Information och råd
23	Medier lättläst
26	Medier kultur
32	Taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning
32	Främja teckenspråkig litteratur
33	Medier utbildning
35	Utveckling
36	Dagstidningar
38	Individuell service
40	Tidskrifter
41	Uppdrag inom verksamhetsområdet
42	Punktskriftsnämnden
43	Vetenskapligt råd
43	Brukarråd
44	Taltidningsnämnden
46	Myndighetens interna utveckling
48	Finansiella dokument
48	Resultaträkning
49	Balansräkning
51	Anslagsredovisning 2015
51	Redovisning av beställningsbemyndigande
52	Finansiella villkor 2015
54	Ersättningar och andra förmåner
55	Noter
63	Sammanställning av väsentliga uppgifter 2011-2015
66	Ordlista
68	Underskrift

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga

Vision och strategier

Myndighetens verksamhet har sin grund i de övergripande uppdrag och uppgifter som ingår i *Förordning (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier* samt regleringsbrev. Utifrån detta har MTM formulerat sin vision och sin verksamhetsidé.

Vision

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga.

Verksamhetsidé

MTM ger personer tillgång till de medier de behöver på det sätt som passar dem oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Tillgängliga medier – jämlikhet på dina villkor!

Stora delar av befolkningen kan i dag inte ta del av nyheter och litteratur. Vi behöver sprida kunskapen om vilka behov läsarna har och vilka möjligheter som finns för att underlätta läsningen. Tillgängliga medier ger fler chansen att bli delaktiga i samhället. Alla kanske inte tycker om att läsa, men alla ska få möjligheten att ta till sig böcker, nyheter och samhällsinformation på det sätt som passar dem.

Vi är många som arbetar för att nå de gemensamma målen om mer läsning och läslust för fler: Vi på MTM, personal på bibliotek, skolor, inom omsorgen, anhöriga och inte minst läsarna själva, men också alla andra i samhället som arbetar med läsning och läsförmedling på olika sätt.

Vi som diskuterar och värdesätter litteratur och nyheter behöver vidga vårt synsätt. Vi måste uppmuntra alla sätt att läsa och inte ha förutbestämda uppfattningar om vad som är bra eller dåligt. En person med dyslexi kan i ett sammanhang välja talbok och i ett annat lättläst eller något annan variant. Man kan ibland behöva läsa och ibland lyssna, ibland behöva enkla texter och andra gånger behöva utmanande texter för att utvecklas. Utmaningen kan ligga i såväl språket som i innehållet, det beror på syftet med läsningen.

Den självklara målsättningen måste vara att alla medier ska vara tillgängliga. Ju fler som har tillgång till läsning, desto fler har möjlighet att aktivt delta i samhället och göra sina röster hörda.

Vi behöver arbeta ännu hårdare, och troligen annorlunda, för att nå de framtida läsarna. För att vår demokrati ska fungera för var och en i vårt samhälle, behöver vi uppmärksamma den här gruppen på mer än en halv miljon människor och ta dem och deras läsning på allvar. Det krävs att vi ser dem som självklara läsare, som bara inte har upptäckt läsningen ännu. Det jobbet kan MTM förstås inte göra själva. Tillsammans med er som menar att litteratur och nyheter är nödvändigt kan vi arbeta för att skapa läslust för alla!

Roland Esaiasson
Generaldirektör

Milstolpar

Övertagande av statens insatser för lättläst

- Fortsatta åtgärder har genomförts för att säkerställa oberoendet och självständigheten hos den lättlästa nyhetstidningen *8 Sidor*, som nu även ges ut som taltidning. Antalet besök på 8sidor.se ökade med 56 procent.
- MTM har genom ett uppdrag från regeringen fortsatt driva den virtuella samlingsplatsen för lättläst politisk samhällsinformation, *Alla väljare*, på allavaljare.se.
- LL-förlaget påbörjade arbetet med att tolka uppdraget att tillgängliggöra lättläst litteratur.
- MTM har påbörjat arbetet med att vidareutveckla läsombudsverksamheten.

Regeringsuppdrag kring läns- och kommunaltidningar

I november gav Näringsdepartementet MTM i uppdrag att samordna distributionen av läns- och kommunaltidningar med den teknik som idag används för dagstidning som taltidning.

Effektivare produktions- och distributionsprocesser

Nytt styrsystem för kortare ledtider vid produktion av talböcker och punktskrift infördes – ledtiden har förkortats med 24 dagar för en talbok och med 27 dagar för en punktskriftsbok.

Legimus

Antalet digitala lån slår nya rekord och de har ökat med 50 procent. Barn och unga står för 95 procent av denna ökning.

Fler studenter än någonsin som studerar med hjälp av MTM:s tjänster

Drygt 13 000 studenter finns registrerade som låntagare och står för cirka 84 200 digitala lån.

Mångfald taltidningar

Det har aldrig tidigare funnits så många dagstidningar som taltidning. Vid utgången av 2015 kunde man prenumerera på 113 tidningstitlar.

Vetenskapligt råd

MTM:s vetenskapliga råd inrättades och hade sitt konstituerande möte den 23 oktober. Forskare från nio olika discipliner ingår.

Brukarråd

MTM:s brukarråd inrättades och hade sitt konstituerande möte den 15 september. Sju olika brukarorganisationer ingår.

Resultatredovisning för MTM

Den sammantagna kostnaden för MTM

Det totala verksamhetsutfallet för MTM:s verksamhet år 2015 blev 191 725 (164 239) tkr.

Tabell 1 Verksamhetsutfall¹, tkr

Budgetår	2015	2014	2013	2012
Intäkter	191 725	164 239	139 108	115 773
Kostnader	191 725	164 239	139 108	115 773
Verksamhetsutfall	0	0	0	0
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag	10 811	32 516	107 924	117 212
Lämnade bidrag	10 811	32 516	107 924	117 212

Kommentar till tabellen

Övertagandet av statens insatser för lättläst har lett till högre verksamhetsutfall, bland annat påverkas personalkostnader för fler anställda, kostnader för ny verksamhet samt ökade intäkter, exempelvis högre anslag och försäljning av Medier lättläst (LL-förlagets böcker samt nyhetstidningen 8 Sidor). Utfallet för transferringar minskar eftersom ansvar och kostnader för produktion och distribution av taltidningar flyttas från tidningsföretagen till MTM. Därmed minskar bidragen till tidningsföretagen.

Verksamhetens indelning

MTM har en indelning av verksamheten med utgångspunkt från Förordning (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier. Verksamheten redovisas från och med budgetåret 2015 enligt följande indelning:

- Medier lättläst
- Medier kultur
- Medier utbildning
- Utveckling
- Dagstidningar
- Tidskrifter
- Individuell service
- Kärnverksamhet, gemensamt

1 Agresso

Tabell 2. Kostnader och intäkter² fördelade på verksamhet, inklusive OH-kostnader

Verksamhet i tkr	2015	2014
Intäkter av anslag	176 101	159 057
Medier lättläst, intäkter	12 219	-
Medier kultur, intäkter	1 112	1 423
Utveckling, intäkter	1 315	1 170
Tidskrifter, intäkter	102	10
Individuell service, intäkter	261	379
Kärnverksamhet, intäkter	579	0
Periodiserade bidrag/Intäkter av bidrag	36	2 200
Summa intäkter enligt resultaträkning	191 725	164 239
Medier lättläst, kostnader	25 085	-
Medier kultur, kostnader	39 829	35 849
Medier utbildning, kostnader	32 957	33 337
Utveckling, kostnader	3 382	56 642
Dagstidningar, kostnader	40 715	2 315
Tidskrifter, kostnader	4 201	4 416
Individuell service, kostnader	2 799	3 293
Kärnverksamhet, kostnader	42 757	28 387
Summa kostnader enligt resultaträkning	191 725	164 239
Utveckling, transfereringar	0	446
Tidskrifter, transfereringar	473	575
Dagstidningar, transfereringar	10 338	31 495
Summa transfereringar enligt resultaträkning	10 811	32 516

Kommentar till tabellen

Tabellen är uppdelad mellan intäkter, kostnader och transfereringar. Intäkter av anslag har ökat till följd av övertagandet av statens insatser för lättläst. Medier lättläst är ny verksamhet för 2015 och påverkar såväl intäkter som kostnader. Kärnverksamhet gemensamt består av gemensamma verksamhetskostnader och har ökat som en följd av inordnandet, exempelvis genom intensifierad informationsverksamhet. Intäkter av bidrag har minskat eftersom teknikskiftet för taltidningarna tidigare år finansierats via PTS. Intäkter för Tidskrifter har ökat eftersom MTM tillhandahåller ett ökat utbud av hela punktskriftstidningar. Jämförelsetal för 2012-2013 redovisas inte med anledning av ändrad verksamhetsindelning. För den nya verksamheten Medier lättläst finns inte jämförbara siffror för år 2014. Utfallet för transfereringar för Dagstidningar minskar eftersom teknikskiftet innebär att ansvar och kostnader för produktion och distribution av taltidningar flyttas från tidningsföretagen till MTM, och leder till ökat utfall för verksamheten Dagstidningar.

2 Agresso

Verksamhetsåret 2015 har präglats av arbetet med att inordna statens ansvar för lättläst i MTM, med fokus på den oberoende nyhetstidningen 8 Sidor, LL-förlagets produktion och fortsatta utgivning samt läsombudsverksamheten och dess utveckling. Myndigheten har vidare haft fokus på informationsinsatser och på att tolka myndighetens uppdrag kring tillgänglig samhällsinformation. Taltidningsverksamheten har under samma period fullt ut övergått från projekt till förvaltning och dessutom har ett nytt styrsystem för att förkorta ledtiden för produktionen av talböcker implementerats under året.

Prestationsredovisning

Enligt *Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag* ska myndigheten redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen har angett i regleringsbrev eller i annat beslut. Resultatredovisningen ska främst avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats avseende volym och kostnader. Kostnader i förhållande till volym redovisas i avsnittet *Dagstidningar*, där den totala kostnaden för taltidningsverksamheten, exklusive OH-kostnader, redovisas per prenumerant. För övrig verksamhet redovisas utvecklingen av verksamheternas volymer, exempelvis förändrat antal användare eller antal titlar. Myndigheten bedömer att effektiviseringsarbetet samt teknikutvecklingen som pågår innebär svårigheter att redovisa relevanta och viktiga jämförelsetal gällande kostnader i förhållande till volym över tid.

Utveckling av förvaltningskostnader

MTM:s förvaltningskostnader (OH-kostnader) uppgår budgetåret 2015 till 33,2 miljoner kronor, 299 tkr/anställd (2014: 31,2 miljoner kronor, 390 tkr/anställd, 2013: 29,4 miljoner kronor, 377 tkr/anställd och 2012: 23 miljoner kronor, 295 tkr/anställd). Förvaltningskostnaderna per anställd är lägre 2015, främsta anledningen är effektiva driftskostnader.

Källor till resultatredovisningen

Jämförande uppgifter för åren 2014, 2013 och 2012 redovisas i tabellform och i löpande text med uppgiften för 2014 inom parentes. Statistikuppgifter är hämtade från ekonomisystemet Agresso, MTM:s produktionskontrollsystem Dynamics AX, biblioteksdatasystemet Mikromarc, Nationellt distributionssystem, NDS, registersystemet Pyramid samt egenutvecklade Accessdatabaser. I tabellerna finns hänvisning till det system statistiken är hämtad ifrån. Manuella rutiner finns för insamlande av data för studiebesök, materialförsändelser med mera.

Kvalitativa aspekter

MTM:s definition av kvalitativa aspekter utgår från § 1 i myndighetens förordning med instruktion och på den användarnytta som uppgifterna tillför till målgruppen i form av produkter och tjänster. Den bredd och variation i utbudet av tillgängliga medier som MTM varje år tillför genom ett ökat bestånd är en kvalitativ aspekt som redovisas i siffror under de olika avsnitten i resultatredovisningen. Andra kvalitativa aspekter är att myndigheten tillhandahåller produkter och tjänster som upplevs hålla en hög kvalitet och som nyttjas av målgruppen. Med anledning av detta har myndigheten under året genomfört fyra användarundersökningar.

Utöver vad som framgår av bestämmelserna i 3 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska Myndigheten för tillgängliga medier definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat

Kundnöjdhetsundersökning på legimus.se

MTM har gjort en webbenkät för att mäta kundnöjdheten bland dem som lånar talböcker via legimus.se. Enkäten visar att genomsnittsläsaren är kvinna, med eller utan synnedsättning, är mellan 18 och 65 år och kallar sig storläsare. Hon svarar att *Legimus* oftast har den bok hon söker, att det är lätt att hitta i boken, att hon inte följer med i markeringen av texten och att inläsarna oftast är bra. De yngre läsarna (under 18 år) har mer sällan en synnedsättning och följer oftare med i markeringen av texten. De äldre läsarna (över 65 år) har oftare en synnedsättning och följer inte med i textens markeringar. De tycker också det är lätt att hitta i boken. Svaret på enkätens grundfråga *Hur nöjda är våra kunder med våra talböcker?* måste tolkas som att användarna till största delen är nöjda. Det finns synpunkter på kvaliteten på böckerna, av fritextsvaren att döma uppfattas till exempel äldre inläsningar som sämre än nyare. MTM kommer att fortsätta mäta kundnöjdheten var sjätte månad.

Målgruppsundersökning

MTM har genomfört en målgruppsundersökning³ med syfte att ta reda på kännedomen om MTM och MTM:s produkter och tjänster, attityd till MTM och MTM:s produkter och tjänster samt behov hos olika målgrupper. Målgrupperna som valdes ut till denna undersökning var; allmänheten, förmedlare (skola, bibliotek, omsorg/läsombud), intresse-/brukarorganisationer, användare och potentiella användare av MTM:s produkter och tjänster samt även medarbetare på MTM. Slutsatserna från undersökningen visar att MTM är en relativt anonym myndighet, att en del förmedlare känner behov av mer information och stöd, att ett ökat samarbete med intresse- och brukarorganisationer alltid behövs samt att produkter och tjänster aldrig blir fulländade utan kräver ständig utveckling.

Utvärdering av MTM:s Svarstjänst

3 Rapport Målgruppsarbete 2015

För tredje året i rad har MTM undersökt hur personer som kontaktar myndighetens Svarstjänst upplever att Svarstjänsten fungerar. Resultatet av undersökningen är att helhetsupplevelsen är mycket positiv och kunderna är nöjda samt att bemötandet får höga betyg.

Taktilt läsande barn

MTM har genomfört en användarundersökning om barn och unga som läser taktilt. Genom telefonintervjuer inhämtades målgruppens synpunkter på MTM:s produkter och tjänster, samt punktskriftsläsning och läsvanor i stort. Användarundersökningen omfattade även webbenkäter till personal på syncentralerna. Resultaten från undersökningen visar att majoriteten av barnen och deras föräldrar är nöjda med de produkter och tjänster som MTM erbjuder, att få känner till hela bredden i MTM:s utbud samt att i princip alla barn har tillgång till en dator i hemmet medan knappt hälften har tillgång till en punktskrivare. Bland barn i åldern 7–12 år läser 76 procent punktskrift flera gånger i veckan.

MTM och omvärlden

MTM ska integrera ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet. Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Myndigheten ska även sträva efter att samverka med relevanta internationella aktörer

MTM samverkar med aktörer inom olika sektorer både nationellt och internationellt. Den samverkan som har bedrivits under 2015 bedöms ha strategisk betydelse och har lett till:

- Ökad kännedom om MTM:s verksamhet, produkter och tjänster i omvärlden
- Ökad kunskap om målgrupp och användare inom MTM
- Möjligheter till utvecklat samarbete och samverkan med relevanta aktörer

Biblioteken

MTM samarbetar med bibliotek inom alla sektorer för att ge service till personer med läsnedsättning eller som behöver utveckla sin läsförmåga. Allt från små folkbiblioteksfilialer till stora universitetsbibliotek erbjuder service till denna målgrupp. Rollerna är olika på nationell, regional och lokal nivå. MTM producerar litteratur i tillgängliga format och utvecklar tjänster för distribution av titlarna. På regional nivå anordnas utbildningar och utvecklingsprojekt med syfte att nå målgruppen. Personal på lokala bibliotek lånar ut, registrerar låntagare, informerar om och sprider kunskap om servicen till personer med läsnedsättning eller som vill utveckla sin läsförmåga.

Under året har biblioteken fortsatt registrera användare i *Legimus* och informerat om *legimus.se* och appen *Legimus*. Dessa tjänster är tillgängliga för över 93 000⁴ personer som någon gång registrerats som användare, varav knappt hälften är under 18 år.

4 Se tabell 8

Referensgrupper och förmedlare

MTM har fyra referensgrupper: skolbibliotek-, folkbibliotek-, universitet och högskole- samt Kärnhusgruppen, en referensgrupp för tillgänglig barnbiblioteksservice. Syftet med referensgrupperna är att förbättra servicen till användarna och att samverka kring myndighetens verksamhetsområde.

Myndigheten bedömer att informationsutbytet med bibliotek inom alla sektorer är nödvändigt för att MTM:s produkter och tjänster ska nå ut och vara tillgängliga för målgruppen. Resultatet av denna samverkan när det gäller service till användare blir tydlig i jämförelse med andra länder.

Kungliga biblioteket, KB

MTM samverkar med KB på flera sätt och har sedan 2013 ett samverkansavtal. MTM har under året deltagit i KB:s arbete med nationell biblioteksstrategi, bland annat ingår MTM i en nybildad grupp för skolbiblioteksområdet. KB:s databas LIBRIS innehåller förutom talboksposter även katalogposter för e-textböcker och teckenspråkig litteratur.

MTM har tillsammans med KB fortsatt driva förhandlingar med BTJ om att alla biblioteksformer ska få tillgång till komplett metadata i talboksposterna i LIBRIS.

Kulturrådet

MTM har en dialog med Kulturrådet inom olika områden. Inom ramen för Kulturrådets läsfrämjande uppdrag har MTM ingått i ett nätverk kring skolbibliotekens betydelse.

Svensk biblioteksförning

Medarbetare på myndigheten har deltagit i nätverk som administreras av föreningen. Under 2015 har IFLA, The International federation of Library Associations and Institutions riktlinjer för biblioteksservice till personer med dyslexi översatts till svenska i samverkan med Svensk biblioteksförning.

Myndigheten bedömer att samverkan med KB, Kulturrådet och Svensk biblioteksförning på lång sikt bidrar till att utveckla biblioteksservicen till personer med läsnedsättning eller som vill utveckla sin läsförmåga.

Svenska Daisykonsortiet

Svenska Daisykonsortiet, SDK, är medlem i det internationella DAISY Consortium, som leder en världsomspännande teknisk utveckling kring tillgängliga

medier. SDK:s medlemmar utgörs av svenska regions- och länsbibliotek, högskole- och universitetsbibliotek samt organisationer i MTM:s omvärld. SDK har under 2015 haft 45 medlemmar. En ny medlem har tillkommit under året.

SDK verkar för att sprida information om daisyformatet vad gäller produktion, distribution och användande samt arbetar för att påverka det internationella arbete som bedrivs inom DAISY Consortium för ökad tillgänglighet och samverkan över landsgränserna. Inom MTM finns SDK:s kansli, som ansvarar för att fördela programlicenser och dessutom anordnar en årlig konferens. Årets konferens, *Bemötande och tillgänglighet – att möta personer med behov av tillgängliga medier*, arrangerades i november. Konferensen hade 125 deltagare. I anslutning till konferensen hölls även SDK:s årsmöte.

Medlemsavgiften till det internationella konsortiet betalas av SDK:s medlemmar och administreras av SDK:s kansli.

Myndigheten bedömer att den ökade kompetensen inom området bidrar till utvecklad service till och ökad kunskap om målgruppen.

Myndigheter

MTM samarbetar med myndigheter med uppdrag inom funktionshinderspolitiken, främst Myndigheten för delaktighet, MFD, Post- och telestyrelsen, PTS, samt Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. Inom kulturområdet samarbetar MTM med Kulturrådet och KB.

Via legimus.se distribuerar MTM en mindre del av de läromedel som SPSM tillgängliggör för elever i grundskola och gymnasium. Studerande vid landets högskolor och universitet har idag fri tillgång till tillgängliga läromedel. Barn och unga i grundskola och gymnasium omfattas idag inte av denna rättighet. MTM samverkar med SPSM i denna fråga.

MTM har ett samverkansavtal med Kulturdepartementets mediemyndigheter: Statens medieråd, Presstödsnämnden och Myndigheten för press, radio och tv, inom områdena barn och unga, omvärldsbevakning och tillgänglighet.

MTM deltar också i ett nätverk för strategisk omvärldsanalys tillsammans med kulturmyndigheter under Kulturdepartementet.

Myndigheten bedömer att samverkan med andra myndigheter inom funktionshinders- och kulturområdet bidrar till informationsspridning för att förbättra servicen till personer med läsnedsättning och för att de ska få tillgång till de tjänster de behöver.

Regional samverkan

De regionala biblioteken är viktiga samarbetspartners för att de produkter och tjänster som MTM erbjuder ska nå sina användare.

De regionala eller kommunala syncentralerna är viktiga samarbetspartners när det gäller att nå såväl föräldrar som har barn med synnedsättning som gruppen vuxna personer med synnedsättning.

Organisationer

MTM samverkade under året med flera organisationer inom verksamhetsområdet.

Under året bildade MTM ett Brukarråd för övergripande samverkan med funktionshinderrörelsen och med förmedlare av tillgängliga medier.

MTM har under året haft möten med Dyslexiförbundet FMLS, Synskadades riksförbund, SRF, och Sveriges dövas riksförbund, SDR, för att utbyta information om pågående utveckling inom verksamhetsområdet.

MTM har vid 15 tillfällen informerat om tillgängliga medier på informationsmöten arrangerade av SRF.

Den 24 oktober föreläste MTM om läsutveckling på Dyslexiförbundets konferens *Dysleximässan* i Göteborg.

MTM genomförde i maj 2015 en målgruppsundersökning i samarbete med ett flertal funktionshinderförbund.

Myndigheten bedömer att samverkan med intresseorganisationer och föreningar ger nödvändig information till MTM, vilket ökar möjligheten för målgruppen att få tillgång till de tjänster den behöver.

Nordisk samverkan

MTM samverkar med nordiska myndigheter med motsvarande uppdrag som MTM. De nordiska länderna har en liknande upphovsrättslagstiftning som Sverige, vilket möjliggör samarbete mellan länderna. Samarbetet sker genom arbetsgrupper för erfarenhetsutbyte och utveckling av tjänster av gemensamt intresse inom upphandling, produktion, distribution, kommunikation och marknad.

De nordiska myndigheterna har under året gemensamt förvärvat talböcker på engelska från Royal National Institute for Blind People, RNIB, i Storbritannien, samt utvecklat nya taktila bilderböcker i ett gemensamt projekt.

MTM och Norsk lyd- och blindskriftbibliotek, NLB, har under året samarbetat kring utveckling av en app för surfplattor och smarta mobiltelefoner.

MTM har tillsammans med Nota i Danmark påbörjat ett samarbete kring en webbaserad daisyläsare till *Legimus*, som är planerad att driftsättas under 2016. Erfarenhetsutbyte har skett mellan MTM:s och Nota:s kundtjänster.

MTM har inlett ett samnordiskt projekt kring produktion av talböcker på arabiska.

Myndigheten bedömer att nordisk samverkan är viktig för utveckling av produkter och tjänster till målgruppen och underlättar förvärv av tillgängliga medier.

Internationell samverkan

MTM har samverkat med internationella organisationer inom verksamhetsområdet. MTM ingår i det internationella DAISY Consortium, i LPD/IFLA⁵ och inom IDPF⁶.

MTM har deltagit i en internationell arbetsgrupp som utvecklar standarden för internetbaserad distribution av talböcker till it-ovana personer, *Daisy on-line delivery protocol*⁷.

Det globala daisyformatet ökar möjligheten att utbyta tillgängliga böcker över gränserna. I det internationella projektet TIGAR⁸ samverkar blindbibliotek och förlag för att ett sådant utbyte ska bli möjligt.

Myndigheten bedömer att arbetet på den internationella arenan är nödvändigt och ger erfarenhetsutbyte och möjlighet till utvecklingssamverkan kring produkter, tjänster och standarder för målgruppen.

Företag

MTM samverkar med flera företag i Sverige och i andra länder inom verksamhetsområdena produktion och förvärv av tillgänglig litteratur, produktion och distribution av taltidningar, användarstöd och support samt IT-utveckling av webbgränssnitt och appar för surfplattor och smarta mobiltelefoner.

Myndigheten anser att samarbetet med kommersiella aktörer är viktigt för att förbättra de produkter och tjänster som myndigheten erbjuder.

Myndigheten ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. Myndigheten ska sammanställa och sprida information om tillgängliga medier

Kunskapscentrum

MTM har till uppgift att utveckla och tillgängliggöra kunskap om tillgängliga medier i syfte att utveckla och öka tillgången till litteratur, nyheter och information för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete är läsombuden, förmedlarna och andra samarbetspartners, liksom användare och intresseorganisationer, viktiga aktörer och ambassadörer. MTM:s Brukarråd och referensgrupper utgör ett viktigt och värdefullt stöd för att MTM ska fortsätta utvecklas som ett nationellt kunskapscentrum.

5 Library Serving Persons with Print Disabilities/The International Federation of Library Associations and Institutions

6 International Digital Publishing Forum

7 <http://www.daisy.org/project/daisy-online-delivery>

8 Trusted Intermediary Global Accessible Resources

Med stöd av MTM:s Vetenskapliga råd samlas, analyseras och sprids forskning om sådant som ligger i linje med MTM:s verksamhet och som i förlängningen kan användas i praktisk tillämpning.

MTM bevakar systematiskt den tekniska utvecklingen inom sitt verksamhetsområde, exempelvis genom deltagande i standardiseringsorganisationer, DAISY Consortium, LPD/IFLA och inom IDPF.

„Jag har varit sängliggande i över ett år efter olyckan och enda anledningen att jag överlevde det var Legimus. Talböckerna hjälpte mig igenom dagarna.”

Laleh Zarei (Läsliv nr3/2015)

Tillgång till litteratur och samhällsinformation

Under 2015 ökade utbudet av tillgänglig litteratur i form av talböcker, punktskriftsböcker, teckenspråkig litteratur och e-textböcker med 6 110 (6 123) titlar⁹. Det samlade beståndet uppgår den 31 december 2015 till cirka 129 800 (123 700) titlar¹⁰. Huvuddelen produceras på uppdrag av MTM men ett stort antal titlar förvärvas också från svenska och utländska företag och organisationer.

Samtliga talbokstitlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning och i slutet av 2015 uppgick antalet till cirka 109 700 (106 600) titlar¹¹. För att bibliotek ska få ladda ner talböcker krävs ett talbokstillstånd som utfärdas av Justitiedepartementet. I dag kan varje folkbiblioteksfilial eller skolbibliotek ladda ner de talböcker som användarna efterfrågar. Tillsammans med tjänsten *Egen nedladdning* har detta resulterat i att antalet digitala lån

Myndigheten för tillgängliga medier ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning

9 Tabell 4 och tabell 12

10 Mikromarc

11 Mikromarc

under 2015 uppgår till 865 940¹² (630 836), en ökning med 235 104 (111 146) digitala lån, 37 procent.

Genom tjänsten *Egen nedladdning* kan användarna själva ladda ner böcker från MTM:s bibliotek legimus.se. Användarna får tillgång till tjänsten via sitt folkbibliotek, skolbibliotek eller högskole-/universitetsbibliotek. Under året har antalet registrerade användare ökat med 43 procent till 93 417(65 302)¹³, varav 49 procent¹⁴ är under 18 år. Legimus.se har haft 907 317 besök¹⁵ och 266 132 unika besökare. Många användare har upptäckt appen Legimus som står för 56 procent¹⁶ av nedladdningarna. Bland unga användare sker 85 procent av nedladdningarna¹⁷ via appen.

Punktskriftsböcker

Antalet lån och antalet punktskriftslåntagare ökar, myndigheten bedömer att ökningen kan bero på den ökade servicen som enväglånen innebär.

Beståndet av punktskriftsböcker ökade under året med 944 (1 126) titlar¹⁸. Punktskriftsböcker produceras i olika format och distribueras till användarna via MTM:s punktskriftsutlåning, via folk- och skolbibliotek och genom enväglån. Enväglån innebär att ett exemplar av titeln skickas till användaren och när boken är färdigläst återvinns den. MTM tillhandahåller också punktskriftsböcker till försäljning. Möjligheten till enväglån av nyutkomna punktskriftsböcker har ökat utlåningen av titlar jämfört med föregående år. Totalt har 17 660 (16 380) volymer¹⁹ lånats ut, 94 procent av dessa lånades ut som enväglån.

MTM lånade ut till 584 (543) användare²⁰ och till ett stort antal folk- och skolbibliotek som förmedlar punktskriftsböcker.

Lättläst litteratur och nyhetsinformation

LL-förlaget har under året gett ut 24²¹ lättlästa titlar och sålt cirka 73 000²² böcker, både tryckta böcker och ljudböcker. Samtliga titlar som ges ut av LL-förlaget produceras även som talbok.

Under året har 52 nummer av tidningen 8 *Sidor* getts ut, pappersupplagan har haft en genomsnittlig upplaga av 7 506²³. Antalet besök på 8sidor.se har ökat med 56²⁴ procent.

12 Tabell 5

13 Tabell 8

14 Tabell 3

15 Google Analytics

16 Tabell 6

17 Tabell 6

18 Tabell 4 och tabell 12

19 Tabell 10

20 Tabell 10

21 LL-förlagets produktionsplan

22 LL-förlagets försäljningslista

23 Prenumerantstatistik

24 Google Analytics

Jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv

MTM ska integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i sin verksamhet

Jämställdhet

Ett viktigt led i jämställdhetsarbetet är att urvalet vid rekryteringar sker på ett så objektivt och korrekt sätt som möjligt. För att säkerställa urvalsmetoden har MTM under året infört en kompetensbaserad rekryteringsmodell där alla sökande värderas utifrån kompetens och där ingen diskrimineras.

Den procentuella fördelningen kvinnor-män inom MTM:s chefsgrupp var 71 procent kvinnor och 29 procent män. Fördelningen i myndighetens ledningsgrupp var 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Språklig mångfald

MTM har fortsatt utveckla beståndet på andra språk än svenska genom att producera på bland annat arabiska, bosniska, kurdiska, persiska, somali och tyska. Dessutom gjordes en satsning på thai, med produktion av tio nya titlar för barn och vuxna. Genom förvärv och produktion har MTM också under året ökat beståndet av talböcker på samiska. MTM ingår i TIGAR-projektet och har via det laddat ner böcker på olika språk, främst engelska och franska. Talböcker på engelska har förvärvats via RNIB och talböcker på finska från vårt finländska systerbibliotek Celia. Ytterligare ett femtiotal titlar på andra språk har förvärvats från Celia, NLB och det estniska blindbiblioteket, Eesti Pimedate Raamatukogu.

MTM har under året tagit initiativ till ett nordiskt projekt för att producera talböcker på arabiska.

Barn- och ungdomsstrategi

MTM har under året fastställt en barn- och ungdomsstrategi för åren 2015–2017²⁵. Strategin har presenterats vid ett flertal tillfällen, bland annat på Barnkulturkonferensen *Fokus på barnkultur* på Kulturdepartementet och på Bok- och biblioteksmässan.

Barnsidorna på legimus.se har fått ett nytt utseende där nya figurer har kopplats till sidorna och nya aktiviteter har introducerats, till exempel möjligheten att göra egna topplistor, få boktips i olika format samt att delta i MTM:s nystartade bokklubb för ungdomar. Av tabell 5 framgår att antalet digitala lån har ökat med 50 procent. Unga står för 95 procent av den ökningen.

Antalet unga användare av *Egen nedladdning* har ökat till 46 290²⁶ registrerade användare, en ökning med 31 procent. Barn och unga under 18 år utgör därmed 49 procent av det totala antalet registrerade användare.

Under året infördes möjligheten för barn att prenumerera på *Kamratposten* i punktskrift.

25 http://mtm.se/globalassets/om-oss/uppdrag-och-lagar/barn_ungdoms_strategi_mtm.pdf

26 Tabell 3

Tabell 3. Antal barn och unga registrerade användare av *Egen nedladdning*²⁷

	2015	2014	2013	2012
Antal personer under 18 år	46 290	35 217	19 342	10 269

Kommentar till tabellen

Antalet registrerade användare under 18 år av tjänsten *Egen nedladdning* har ökat med 31 procent.

MTM ska inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer

Information och råd

Informationsverksamhet

MTM kommunikationsinsatser riktar sig till användare, förmedlare och omvärld. Syftet med insatserna är att stötta bibliotek, skola, omsorg, organisationer och omvärld i arbetet att nå fler inom målgruppen.

Under 2015 har MTM genomfört föreläsningar, konferenser och studiedagar och också varit representerad på flera mässor. Myndigheten producerar tidskrifter, trycksaker, filmer och informationsmaterial.

MTM:s webbplatser

Förutom legimus.se har MTM under 2015 haft två webbplatser²⁸, mtm.se och lattlast.se. Webbplatsen www.mtm.se hade under året 106 813 besök, varav 58 354 unika besökare och 306 064 sidvisningar och www.lattlast.se har under året haft 289 022 besök, varav 207 319 unika besökare och 852 128 sidvisningar.

Tidskrifter, nyhetsbrev, sociala medier och filmer

MTM har fyra tidskrifter, *Läsliv*, *Vi punktskriftsläsare*, *Läsombudet* samt *Boktidningen Lättläst*. Tidskrifterna informerar om myndighetens verksamhet samt speglar vår omvärld.

Läsliv utkommer med fyra nummer per år och vänder sig till personer verksamma inom området samt till en intresserad allmänhet. *Läsliv* har cirka 10 700 prenumeranter av den tryckta tidskriften, 261 prenumeranter får tidskriften inläst som taltidning med text.

Vi punktskriftsläsare utkommer med två nummer per år och är en samproduktion med Punktskriftsnämnden. Tidskriften riktar sig till punktskriftsläsare och deras omvärld. Tidskriften har 431 punktskriftsprenumeranter samt 265 prenumeranter som läser den i tryckt version.

Läsombudet utkommer med fyra nummer per år och skickas till de cirka 7 100 läsombuden. Den vänder sig till omsorgspersonal, närstående och andra som ger lässtöd till personer som har svårt att läsa själva.

²⁷ NDS statistikverktyg

²⁸ Google Analytics

Boktidningen Lättläst omfattar LL-förlagets lättlästa produkter och utkommer med två nummer per år och når både användare och förmedlare. Den informerar om både utbud och hur det lättlästa materialet kan användas. Varje nummer har två olika editioner, *Lärarrummet* och *Läsombudet*, med anpassad information till respektive målgrupp. Tidningen utkommer i cirka 46 000 exemplar.

Under året skickades 11 allmänna nyhetsbrev från MTM till 1 650 prenumeranter. Två nyhetsbrev särskilt riktade till högskole- och universitetsbibliotek samt ett nyhetsbrev till SDK:s medlemmar har skickats ut.

Under 2015 producerades en inspirationsfilm med studerande på högskola- och universitet som målgrupp. Under 2015 producerades även ett antal filmade boktips och instruktionsfilmer för legimus.se.

Konferenser, föreläsningar, studiedagar och studiebesök

MTM deltog på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg med två montrar, fyra programpunkter och två panelsamtal på Svensk biblioteksförnings scen, en programpunkt på de litterära sällskapens scen samt arrangerade ett flertal seminarier.

Myndigheten deltog på ett flertal mässor och utställningar inom områdena vård och omsorg samt skola och bibliotek, bland annat på Demensdagarna, Seniormässan och FUB-konferensen *Vi blir också äldre*. Myndigheten deltog på Skolforum i Stockholm och på Dysleximässan i Göteborg.

För att öka kunskapen hos bibliotek, organisationer, skolor och allmänheten om MTM:s produkter och tjänster har MTM presenterat myndighetens arbete både i Sverige och internationellt. MTM har:

- Tagit emot sju studiebesök med deltagare från norden, Bolivia, Brasilien, Georgien, Sydkorea, Turkiet och Ukraina, totalt 62 deltagare.
- Anordnat sex studiedagar för bibliotekspersonal på folk-, skol- och högskolebibliotek. En av studiedagarna arrangerades i samarbete med Internationella biblioteket med fokus på gymnasiebibliotekens mångfaldsarbete.
- Föreläst på regionala och lokala bibliotekskonferenser i Sverige om MTM:s produkter och tjänster.
- Genomfört två webinarier med syfte att utbilda nya registrerade av tjänsten *Egen nedladdning* på bibliotek.
- Arrangerat lokala studiedagar för bibliotekspersonal i Sjöbo och Umeå i samarbete med läns- och regionbibliotek.
- Föreläst på högskoleutbildningarna i biblioteks- och informationsvetenskap i Borås, Umeå och Uppsala.
- Föreläst på olika pedagogiska konferenser om talböcker och deras användning inom lärande.
- Deltagit i Dyslexiföreningen FMLS seminarium i Almedalen: *Gör medierna tillgängliga för alla!*
- Informerat och utbildat om MTM:s produkter och tjänster på syncentraler och SRF-distrikt i landet.

- Föreläst på punktskriftsdag, arrangerad av SRF:s lokalförening för Stockholms stad.
- Föreläst på kurs för anhöriga till barn med grav synskada arrangerad av SRF Riks.
- Varit medarrangör och föreläsare vid flera regionala inspirationsdagar för läsombud, högläsare, arbetsgrupper, bibliotekspersonal med flera.
- Föreläst vid regional utbildning för nya läsombud och högläsare i Halland, Jönköpings län och Örebro län.
- Varit medarrangör av *Med alla sinnen* på Skansen – en dag speciellt för besökare med funktionsnedsättning. Arrangeras tillsammans med FUB, Stockholms stad, Studieförbundet Vuxenskolan och Skansen.
- Föreläst och utställare i Uddevalla på demokratidag för intresseorganisationerna inom HSO.
- Föreläst på *Biblioteksdagarna* i Lund.

Tillgänglig samhällsinformation

Under 2015 har myndigheten arbetat med att tolka uppdraget kring tillgänglig samhällsinformation. MTM har dessutom:

- Föreläst om lättläst svenska på ESS-konferensen²⁹ i Stockholm.
- Föreläst vid två tillfällen om behovet av tillgänglig kriskommunikation, *KrisKom* i Stockholm samt *Kommunikationsdagen* i Malmö.
- Medverkat vid utbildningsdag för Riksförbundet FUB om tillgänglig information.
- Föreläst på temat *Easy-to-Read initiatives to enable participation in society for persons with low reading skills* vid PLAIN-konferensen i Dublin, Irland.

MTM:s priser

MTM:s tillgänglighetspris *Amy-priset* delades ut på Bok- och biblioteksmässan. Priset delas ut till ett förlag, bibliotek, projekt, skola eller en person som på ett utmärkande sätt arbetar med tillgängliga medier för personer med läsnedsättning. 2015 blev Jenny Edvardsson, gymnasielärare vid Wendesgymnasiet i Kristianstad, Amy-pristagare.

Priset *Årets läsombud* delas ut till ett läsombud eller en högläsare som har gjort extra fina insatser för att främja läsningen inom LSS-omsorgen eller äldreomsorgen. Susanne Sandberg från Träffpunkt LSS i Skövde utsågs till *Årets läsombud* 2015.

Priset *Bästa lättlästa bibliotek* delas ut årligen till ett bibliotek som lyft fram den lättlästa litteraturen, lättlästa tidningar eller lättläst samhällsinformation på ett bra sätt. 2015 utsågs Linköpings stadsbibliotek till *Bästa lättlästa bibliotek*.

29 Examinerade språkkonsulter i svenska

Som läsombud
måste vi vidga
världen för besökarna.
Det finns något
för alla!”

Susanne Sandberg, utsedd till
Årets läsombud 2015
(Läsombudet, nr 3/2015)

Medier lättläst

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier lättläst* definieras de kvalitativa aspekterna av en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig lättläst litteratur och nyhetsinformation som varje år ges ut. Ett av de viktigaste målen för lättläst litteratur är en bred utgivning på flera nivåer och med hög kvalitet. För nyhetstidningen *8 Sidor*, *8sidor.se* och för webbplatsen *allavaljare.se* är den kontinuerliga utgivningen samt interaktionen med läsarna viktig, bland annat genom funktionen *Kommentarsfält för alla*, där läsarna på ett enkelt och omedelbart sätt kan reagera på en artikel eller tycka till om tidningen. För den som har svårt att uttrycka sig i skrift finns symboler man kan använda.

Läsombudsverksamhetens kvalitativa aspekter är att säkerställa att personer med intellektuella och kognitiva funktionsnedsättningar inom LSS-omsorg och äldreomsorg får sin demokratiska rätt till läsning, litteratur och samhällsinformation tillgodosedd.

Läsombudsverksamhet

Läsombudsverksamheten inspirerar till högläsning för personer i behov av stöd i sin läsning. Det finns i Sverige cirka 7 100³⁰ läsombud och högläsare för äldre samt i boende och daglig verksamhet för personer med utvecklingsstörning. MTM har under året arbetat med inspirationsdagar, utbildningsdagar, mässor och informationsmaterial i tryck och digitalt.

För att kunna vidareutveckla läsombudsverksamheten har MTM under året påbörjat en översyn av regional och lokal läsombudsverksamhet, samarbetspartners och arbetssätt.

Myndigheten har till uppgift att tillgängliggöra lättläst litteratur samt att ge ut och distribuera lättläst litteratur i den utsträckning behoven inte tillgodoses på den kommersiella marknaden. Myndigheten ska tillgängliggöra lättläst nyhetsinformation och stöda utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen *8 Sidor*. Myndigheten ska rikta stöd för lättläst till skolan

30 Registersystemet Pyramid

LL-förlaget

Verksamhetsåret 2015 har präglats av arbetet med att fullt ut integrera förlaget i MTM samt att ge ut och distribuera förlagets produkter med fortsatt hög kvalitet. Under året har 24³¹ titlar producerats.

Förlaget delar in utgivningen i tre nivåer – lätt (1), lättare (2) och lättast (3). Majoriteten av utgivna titlar 2015 är på lättläst nivå 2 (16 stycken). Tre titlar är på lättläst nivå 1 och fyra stycken på lättläst nivå 3. Arbetet med att tolka myndighetens uppdrag att tillgängliggöra lättläst litteratur påbörjades under året och kommer fortsatt att vara i fokus under 2016.

MTM ska ansvara för utgivning av *8 Sidor*. Tidningen ska vara en oberoende nyhetstidning

8 Sidor

8 Sidor tillgängliggörs i flera format; digitalt som pdf, kompletterad med inläsning, och som tryckt papperstidning, kompletterad med inläsning. Från och med 2015 finns *8 Sidor* även som digitalt distribuerad taltidning. *8 Sidor* har följt lagd utgivningsplan och utkommit med 52 nummer. Vid utgången av 2015 hade *8 Sidor* 8 143³² prenumeranter och den genomsnittliga upplagan av papperstidningen var 7 506³³. Tidningen uppskattas ha omkring 70 000 läsare.

*8 Sidor*s tekniska plattform och kapacitet har utvecklats under året, webbplatsen allavaljare.se och 8sidor.se har nu en gemensam webb. 8sidor.se har haft 1 713 681³⁴ besök under året, en ökning med cirka 56 procent från 2014. Antalet sidvisningar uppgår till 6 536 988³⁵, en ökning med cirka 52 procent från år 2014. Därmed följer *8 sidor* den allmänna trenden på tidningsmarknaden att antal prenumeranter på den tryckta tidningen minskar till förmån för ökad läsning via webben. En annan möjlig förklaring till den ökade trafiken på sidan kan vara att webbplatsen är omgjord, moderniserad och mer tillgänglig än tidigare.

8 sidor är representerade på facebook och twitter.

Regeringen gav i december 2014 MTM i uppdrag³⁶ att ansvara för utgivning av tidningen *8 Sidor* från 1 januari 2015. Uppdraget redovisades³⁷ i december 2015 och fokuserade särskilt på tidningens oberoende och dess spridning till målgruppen.

31 LL-förlagets produktionsplan

32 Prenumerantstatistik från Pressdata

33 Prenumerantstatistik från Pressdata

34 Google Analytics

35 Google Analytics

36 Regeringsbeslut I:15 (Ku2014/2121/RFS (delvis))

37 MTM2015/671 Redovisning angående tidningen *8 Sidor*

Uppe hos mig brukar jag läsa veckotidningar om kungafamiljen. Jag är rojalist.”

Johan, läsare av 8 Sidor
(Läsliv 2/2015)

Alla väljare

Regeringen gav i november 2014 MTM i uppdrag³⁸ att under 2015 fortsätta driva webbplatsen allavaljare.se. Webbplatsen är en virtuell samlingsplats för politisk samhällsinformation och ett forum för politisk debatt och interaktion på lättläst svenska. Uppdraget har i december 2015 redovisats³⁹ till Kulturdepartementet. Den tekniska plattformen har utvecklats under året och är nu en gemensam webb med 8sidor.se. Läsare kan därmed enkelt navigera mellan allavaljare.se och 8sidor.se utan att behöva lämna webbplatsen.

Förutom nyhetsbevakning, artiklar, debatt och diskussion kring politiska frågor, har läsarna kunnat lämna synpunkter i funktionen *Kommentarsfält för alla* och ta del av uppdaterade bildspel, exempelvis *Så går det till att rösta*.

Uppdrag till MTM att fortsätta driva webbplatsen *Alla väljare* med lättläst nyhetsinformation

Riktat stöd till skolan

Inom ramen för uppdraget att myndigheten ska rikta stöd för lättläst till skolan har LL-förlaget under året producerat flera titlar. Den del av årets utgivning som ingår i satsningen riktad för skolbruk består av en blandning av specifika ungdomsböcker, faktaböcker, biografier och välkända klassiker. Totalt ryms drygt hälften av årets utgivning inom ramen för satsningen kring riktat stöd till skolan.

Böckerna lämpas sig för grundskolan, högstadium, SFI-undervisning och/eller vuxenundervisning. Böckerna på de lättaste nivåerna kan användas i särskola och gymnasiesärskola.

Myndigheten har varit aktiva på lektion.se⁴⁰, som har besökts av drygt 16 000⁴¹ personer under 2015 och som är Sveriges största forum för lärare.

Myndigheten ska främja och öka utbudet av lättlästa nyheter och böcker för skolbruk

38 Regeringsbeslut III:2 (Ju2014/6942/D)

39 MTM2014/611, Redovisning av uppdraget *Alla väljare*

40 <http://www.lektion.se/>

41 lektion.se/larare

Där har MTM presenterat lättlästa böcker och förslag för hur medierna kan användas i skolan. Tio nedladdningsbara lektioner kopplade till lättlästa böcker och tidningen *8 Sidor* har tillgängliggjorts på lektion.se för grundskola respektive gymnasium. Lektionerna har laddats ned 12 700⁴² gånger.

MTM har ett webbnätverk för lärare, *Lärarrummet för lättläst*, som i slutet av 2015 bestod av cirka 2 800⁴³ medlemmar. På webbplatsen lattelast.se/larare har publicerats lektioner, reportage och tips som är kopplade till alla LL-förlagets böcker.

Lärarna i nätverket har också erbjudits en provprenumeration på *8 Sidor* och två lättlästa e-böcker och 338⁴⁴ lärare beställde materialet.

Under 2015 har MTM presenterat lättlästa nyheter och böcker på cirka 20 mässor och utställningar med inriktning på skolområdet.

MTM har distribuerat fyra nyhetsbrev till medlemmar i *Lärarrummet för lättläst*, två nyhetsbrev vardera till lärare inom komvux, SFI, folkhögskola, särsvux, gymnasiesärskola och till skolbibliotek. Totalt har nyhetsbreven till skolan cirka 7 300⁴⁵ mottagare.

Mässor och utställningar inom skolområdet

Under året genomfördes mer än 30 olika mässor, utställningar och andra informationstillfällen med inriktning på skolområdet. För första gången var MTM med på Sveriges största skolmässa, SETT⁴⁶.

Myndigheten ska särskilt framställa, köpa in och överföra talböcker och punktskriftsböcker samt tillhandahålla dessa för försäljning

Medier kultur

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier kultur* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet. Vidare utifrån den servicenivå som ökat utbud och ökad samtidig tillgång till produkterna ger. MTM har infört ett styrsystem som har medfört effektiviserade produktions- och distributionsprocesser. Detta har lett till att ledtiden förkortats med 24⁴⁷ dagar för en talbok och med 27⁴⁸ dagar för en punktskriftsbok, jämfört med samma period 2014.

Ett av de viktigaste målen för verksamheten är samtidig utgivning av det tillgängliga mediet i förhållande till det tryckta. MTM har fortsatt att samverka med en talboksleverantör om tidigare utgivning av talboken i förhållande till den tryckta boken. Under året har 311⁴⁹. (52) talbokstitlar blivit tillgängliga för lån inom tre dagar från den tryckta bokens utgivning.

42 lektion.se/larare

43 [Lattelast.se](http://lattelast.se)/larare

44 Beställningsfunktionen på lattelast.se

45 Register *Lärarrummet för lättläst*

46 <http://www.settdagarna.se/>

47 Dynamics AX

48 Dynamics AX

49 Agresso

Andelen förslag från användarna har utgjort 77 procent av talbokstitlarna och 44 procent av punktskriftsböckerna⁵⁰. Andelen producerade och förvärvade titlar av för barn och ungdomar⁵¹ utgjorde 26 procent av talböckerna och 42 procent av punktskriftsböckerna.

Produktion och förvärv

MTM producerar och förvärvar talböcker, både svenska och utländska, punktskriftsböcker och taktila bilderböcker. Under året har det lett till en ökning av tillgänglig litteratur för grupper med läsnedsättning.

Tabell 4. *Medier kultur*⁵², framställning och förvärv

	2015	2014	2013	2012
Produktion talböcker	2 249	1 938	1 888	1 941
Produktion punktskriftsböcker	921	1 089	765	659
Produktion e-text	6	2	1	3
Förvärv av talböcker	890	1 039	732	1 277
Förvärv av punktskriftsböcker	2	0	0	0
Förvärv av e-text	20	29	0	-
Förvärv teckenspråkig litteratur	0	31	13	30
Summa produktion och förvärv	4 088	4 128	3 399	3 910

Kommentar till tabellen

Den ökade efterfrågan har lett till att talboksproduktionen har ökat med 16 procent. Minskningen av förvärv beror på att vi 2014 ökade de finska förvärven från Celia, 2015 återgick vi till att förvärva ett färre antal.

Den fortsatt höga nivån av punktskriftsproduktion möjliggörs genom en automatiserad intern produktionsprocess. Under 2015 har 57 (61) procent av titlarna⁵³ kunnat framställas genom denna process till en lägre kostnad och med förkortad produktionstid. MTM har månatligen informerat om nyproducerade punktskriftstitlar genom utskick av listan *Nya punktskriftsböcker från MTM*, som når totalt 278 prenumeranter⁵⁴.

Även 2015 har MTM producerat en taktill bilderbok med tecken som stöd, *Ella flyttar*.

50 Dynamics AX

51 Dynamics AX

52 Dynamics AX, Agresso

53 Dynamics AX

54 Accessdatabas Försäljning etikettutskifter

Digitala utlån via Legimus

Tabell 5. Antalet digitala utlån av talböcker, e-text och teckenspråkig litteratur till bibliotek och låntagare⁵⁵ via Legimus.

	2015	2014	2013	2012
Folkbibliotek	151 272	145 579	148 191	156 351
Låntagare	518 032	360 222	275 301	206 098
Summa	669 304	505 801	423 492	362 449
Skolbibliotek	18 222	20 996	27 501	26 380
Låntagare	90 252	41 299	18 312	7 923
Summa	108 474	62 295	45 813	34 303
Sjukhusbibliotek	635	808	532	599
Låntagare	1 122	725	507	468
Summa	1 757	1 533	1 039	1 067
Högskolebibliotek*	869	1 266	2 185	3 018
Låntagare*	84 224	59 364	47 161	*33 923
Summa*	85 093	60 360	49 346	36 941
Övriga bibliotek (till exempel länsbibliotek)**	623	274	-	-
Låntagare**	689	303	-	-
Summa	1 312	577	-	-
Summa: Bibliotek	171 621	168 923	178 409	186 348
Summa: Låntagare	694 319	461 913	341 281	248 412
Totalt	865 940	630 836	519 690	434 760

*) Redovisas även under *Medier utbildning*, tabell 13 Utlåning

**) Redovisades inte mellan 2011–2013

Kommentar till tabellen

Under 2015 ökade antalet digitala lån bland låntagare med 50 procent till 694 319 (461 913). Ökningen är störst bland personer under 18 år, 95 procent. Bland personer över 18 år ökade antalet digitala lån med 37 procent.

Bibliotekens digitala lån har slutat att minska och ökade under 2015 med en procent. Biblioteken stod 2015 för 20 procent av det totala antalet digitala lån.

55 NDS statistikverktyg

Användningen av legimus.se och appen Legimus bland låntagare⁵⁶

Tabell 6. Digitala utlån via legimus.se och appen Legimus bland enskilda låntagare⁵⁷

	2015	2014
Appen: under 18	177 569	63 831
Appen: över 18	207 911	72 185
Summa appen	385 480	136 016
legimus.se: under 18	30 399	42 933
legimus.se: över 18	278 440	282 964
Summa legimus.se	308 839	325 897
Alla digitala utlån	694 319	461 913

Kommentar till tabellen

MTM:s app Legimus för surfplattor och smarta mobiltelefoner lanserades i version 1.0 i januari 2014. Antalet utlån via appen har fortsatt att öka kraftigt under 2015 bland både barn och vuxna. Av det totala antalet digitala lån bland enskilda låntagare gjordes 56 procent via appen.

Låntagarnas användning av legimus.se har under året minskat med fem procent. MTM ser detta som en naturlig följd av att allt fler väljer att använda appen för att låna digitalt.

Tabell 7. Fysiska utlån av talböcker⁵⁸

	2015	2014	2013	2012
Utlånade analoga emballage omräknade till titlar (1,4**)	0	0	0	212
Utlånade fysiska utlån	3 114	3 436	7 015	10 181
Summa utlånade titlar	3 114	3 436	7 015	10 393

** En analog titel omfattar i snitt 1,4 emballage

Kommentar till tabellen

Utlåningen av fysiska talböcker fortsätter att minska, under 2015 har den minskat med nio procent.

⁵⁶ Statistiken började redovisas 2014

⁵⁷ NDS statistikverktyg

⁵⁸ Mikromarc

Tabell 8. Låntagare talböcker

Antalet låntagare som är registrerade på MTM*	2015	2014	2013	2012
Folkbibliotek	789	774	740	720
Skolbibliotek	2 220	2 071	1 907	1 763
Sjukhusbibliotek	64	65	63	61
Högskolebibliotek	142	139	140	136
Högskolestuderande	10 934	10 936	10 936	10 100
Summa	14 149	13 985	13 786	12 780
Antalet låntagare som lånat direkt från MTM	2015	2014	2013	2012
Folkbibliotek	60	86	178	198
Skolbibliotek	112	168	369	365
Sjukhusbibliotek	5	4	6	10
Högskolebibliotek	5	4	23	39
Högskolestuderande	188	231	881	1 316
Summa	370	493	1 457	1 928
Antalet registrerade låntagare i legimus.se och som registrerats via det egna biblioteket	2015	2014	2013	2012
Folkbibliotek	50 422	35 909	22 668	14 526
Skolbibliotek	29 913	18 527	9 238	4 495
Sjukhusbibliotek	62	50	26	15
Högskolebibliotek	13 020	10 816	8 844	6 645
Summa	93 417	65 302	40 776	25 681
Antalet låntagare som lånat digitalt via Legimus**	2015	2014	2013	2012
Folkbibliotek	26 532	18 912	-	-
Skolbibliotek	13 926	8 409	-	-
Sjukhusbibliotek	40	28	-	-
Högskolebibliotek	5 128	4 197	-	-
Summa	45 630	31 555	-	-

* Mikromarc, NDS statistikverktyg

** Underlag från åren 2012–2013 saknas

Kommentar till tabellen

Under 2015 ökade antalet registrerade låntagare av tjänsten med 43 procent till 93 417 (65 302). Kategorin låntagare som registrerats för tjänsten Egen nedladdning via skolbibliotek ökade under året med 61 procent och utgör nu 32 procent av det totala antalet låntagare. Antalet aktiva låntagare har ökat med 45 procent och utgör cirka hälften av det totala antalet som är registrerade till tjänsten.

Tabell 9. Antal exemplar försålda talböcker⁵⁹

	2015	2014	2013	2012
Till privatpersoner	74	42	49	74
Till bibliotek, BTJ	6 345	8 377	7 978	12 729
Till bibliotek, Inläsningstjänst AB	1	5		
Summa	6 420	8 424	8 027	12 803

Kommentar till tabellen

MTM tillhandahåller talböcker till försäljning via två återförsäljare, BTJ och Inläsningstjänst AB. Dessa båda företag laddar ner exemplar från legimus.se och försäljer dem till biblioteken. BTJ säljer även till privatpersoner. Försäljningen sjunker då både bibliotek och användare nu själva kan ladda ner titlar via legimus.se vilket gör att intresset för att köpa talböcker minskar.

Tabell 10. Utlånade och försålda punktskriftsböcker⁶⁰ samt punktskriftslåntagare

	2015	2014	2013	2012
Bestånd antal titlar	17 755	17 084	16 507	15 822
Utlånade volymer	17 660	16 380	18 499	19 432
- varav barnböcker	3 089	3 113	4 073	4 206
Försålda exemplar	369	327	317	345
Antal punktskriftslåntagare	584	543	510	484

⁵⁹ Uppgifter från BTJ och Inläsningstjänst AB

⁶⁰ Mikromarc

Kommentar till tabellen

MTM har lånat ut 17 660 volymer till punktskriftslåntagare samt till skol- och folkbibliotek som förmedlar punktskriftsböcker. Den totala utlåningen har ökat med sju procent. Ökningen av antalet lån kan bero på den ökade servicen som envägslånen innebär. Låntagare slipper köa för en populär titel och får alltid ett nytt och fräscht låneexemplar. Även snabb utgivning av nya titlar och nyutgivning av efterfrågad äldre litteratur kan bidra till ökningen. Envägslånen står 2015 för 94 procent av den totala utlåningen. Under året har antalet låntagare ökat något vilket myndigheten bedömer beror på möjligheten till envägslån.

Myndigheten ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Tabell 11. Totalt antal titlar, taktila bilderböcker⁶¹

	2015	2014	2013	2012
Antal titlar, taktila bilderböcker	84	81	78	74
Försålda exemplar	254	208	194	230

Kommentar till tabellen

Tre nya taktila titlar har producerats i collageteknik. En av dessa, Nämen Benny, har producerats genom ett samarbete med NLB. Samproduktion av taktila bilderböcker innebär att produktionskostnaden minskar. En titel, Ella flyttar, har framställts med tecken som stöd.

MTM ska främja teckenspråkig litteratur

Främja teckenspråkig litteratur

MTM:s uppdrag att främja teckenspråkig litteratur innebär att användare kan ladda ner teckenspråkig litteratur, producerad av SPSM, i form av filmer från legimus.se. Utbudet omfattar 163 titlar och består främst av barn- och ungdomsböcker. Antalet lån av teckenspråkig litteratur via legimus.se uppgick 2015 till 18 stycken.

Både Sveriges dövas riksförbund och Förbundet Sveriges dövblinda har ledamöter i MTM:s Brukarråd.

61 Mikromarc

Medier utbildning

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier utbildning* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet. Vidare utifrån den servicenivå som ökat utbud och ökad samtidig tillgång till produkterna ger. För att visa studenter möjligheten att studera med talböcker har MTM tagit fram en film som både ska informera om och inspirera till att använda talböcker i studierna.

Ingen student med läsnedsättning ska behöva vänta på sin kurslitteratur. MTM har infört ett styrsystem som har medfört effektiviserade produktions- och distributionsprocesser. Detta har lett till att ledtiden förkortats med 16 dagar för kurslitteratur som talbok jämfört med samma period året före. Dessutom kan studenterna nu få delleveranser via nedladdning istället för på cd-skiva. MTM har under året samverkat med universitet och högskolor för att effektivisera och förbättra servicen till studerande med läsnedsättning. Bland annat samverkar MTM med Södertörns och Kristianstads högskolebibliotek för effektivare arbetsprocesser som leder till att kurslitteratur kan vara klar till kursstart.

Urvalet av titlar sker antingen genom förslag från studenterna eller genom urval av nyutgiven kurslitteratur grundad på erfarenhet och vad som ofta används inom utbildningarna. Legimus.se har också tjänster speciellt riktade till studenter och till personal på lärosäten som förmedlar MTM:s tjänster.

MTM har samarbetat med Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, genom att producera tillgänglig litteratur för studerande på de utbildningar som MYH administrerar. Produktionen bekostas av MYH och finns tillgänglig för lån i legimus.se. Samarbetet har resulterat i 23 (24) titlar under 2015.

MTM ska förse högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning med sådana exemplar av kurslitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen

Bara för att man anpassar och gör undervisningen mer tillgänglig betyder inte det att man förenklar allt. Kraven finns ju fortfarande kvar och är samma.”

Jenny Edvardsson, gymnasieläsare
(Läsliv 4/2015)

Produktion och förvärv

MTM producerar och förvärvar talböcker, både svenska och utländska, och punktskriftsböcker för högskolestuderande med läsnedsättning. Under året har det lett till en ökning av tillgången till tillgänglig litteratur för studenterna.

Tabell 12. Medier utbildning, framställning och förvärv⁶²

	2015	2014	2013	2012
Produktion talböcker	1 723	1 618	1 442	1 422
Produktion punktskriftsböcker	21	37	2	13
Produktion e-text	44	87	105	175
Förvärv av talböcker	234	253	206	117
Summa produktion och förvärv	2 022	1 995	1 755	1 727

Kommentar till tabellen

Antalet titlar har ökat något, det är den egna talboksproduktionen som ökat mest, sex procent. Produktionen av e-textböcker och punktskriftsböcker har minskat.

Det läsprogram som MTM erbjuder studenter, *EasyReader*, har uppgraderats och utvecklats. MTM har köpt in uppgraderingskoder för att kunna erbjuda studenter möjlighet att uppgradera till den senaste versionen.

Utlåning

Tabell 13. Utlåning⁶³

	2015	2014	2013	2012
Utlånade titlar, direkt från MTM	299	400	2 196	3 705
Antal digitala lån via högskolebibliotek	869	1 266	2 185	3 018
Antal digitala lån studenter vid högskolebibliotek	84 224	59 364	47 161	33 923
Summa lån	85 392	60 630	51 542	40 646
Antal nedladdningsbara titlar	112 016	106 585	100 985	93 988

Kommentar till tabellen

Bland studenter som registrerats via högskolebibliotek har antalet digitala lån via Legimus ökat med 42 procent.

62 Dynamics AX

63 Mikromarc, NDS statistikverktyg

Utveckling

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Utveckling* resulterar i nya och förbättrade produkter och tjänster som myndigheten bedömer får positiva effekter för användarna. Arbetet sker i samverkan med användare och leverantörer. Verksamheten syftar till ökad tillgänglighet och ökad valfrihet i användning av produkter och tjänster. Genom att också främja forskning kring tillgängliga medier och om MTM:s målgrupper kan nya produkter och tjänster i än högre grad komma användarna till godo.

MTM ska främja och bevaka teknikutvecklingen av nya medier för att öka tillgängligheten till litterära verk och dagstidningar för personer med funktionsnedsättning

Konsumtionsutrustning

MTM har, utifrån användarnas behov, fortsatt samarbetet med leverantörer och tillverkare för att vidareutveckla de olika konsumtionslösningar som stöder läsning av talböcker och taltidningar, exempelvis har ett flertal funktioner lagts till i appen Legimus.

Utvecklingsprogrammet Taltidningen 2.0

Den sista delen av teknikskiftet för taltidningar har avslutats under 2015 i och med att teknikskiftet för RATS-tidningar genomförts. Verksamheten är i sin helhet överlämnad till linjeverksamhet och alla taltidningar med text produceras och distribueras nu på samma sätt. Möjligheten att använda mobiltelefon för att läsa tidningen kvarstår för prenumeranter på de tidigare RATS-tidningarna.

Nya produkter och tjänster

I november 2015 erhöll myndigheten uppdraget att samordna distribution av läns- och kommuntaltidningar med den befintliga taltidningstjänsten⁶⁴. Ett förberedelsearbete inleddes omedelbart och under 2016 påbörjas ett utvecklingsprojekt där ett tjugotal läns- och kommuntaltidningar kommer att kunna erbjuda sina läsare tidningen via taltidningstjänsten.

Under hösten har arbetet påbörjats inför projektet *Talboken kommer*, där distributionsmodellen för taltidningar utvidgas för att tillgängliggöra talböcker via internet till it-ovana låntagare.

Myndigheten har till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för personer med en funktionsnedsättning som gör att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning

Dagstidningar

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Dagstidningar* resulterar i en ökad användarnytta genom att varje år tillgängliggöra ett brett utbud av taltidningar samt tillhandahålla den servicenivå som ett brett utbud och förbättrade tjänster ger. Sex nya taltidningar har driftsatts under 2015.

De kvalitativa aspekterna utgår huvudsakligen från den utveckling som sker inom taltidningsområdet, bland annat genom införande av profiltidningar där användaren kan välja i vilken ordning de olika avsnitten i tidningen ska läsas upp. Målgruppen har också vidgats genom att den lättlästa nyhetstidningen *Sidor* nu ges ut som taltidning.

Dagstidningar och kostnader

Taltidningar produceras med talsyntes och distribueras via internet. Det ger användaren möjlighet att prenumerera på valfri dagstidning oavsett var man befinner sig, läsa all redaktionell text i tidningen samt att kunna använda utrustning som passar det egna behovet. Taltidningsnämnden, TTN, beslutar om stöd för utgivning av taltidningar i enlighet med *Förordning (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning*. Ansvar för produktion och distribution har därigenom flyttats från tidningsföretagen till MTM, som sköter detta via upphandlade leverantörer, vilket är en kostnadseffektiv lösning.

Vid behov erhåller prenumeranterna kostnadsfri mottagarutrustning som finansieras av TTN. MTM ansvarar för upphandling, fördelning och vidareutveckling av de mottagare som behövs för att prenumeranterna ska kunna läsa taltidningen.

Den totala kostnaden för taltidningsverksamheten under åren 2012 till 2015 redovisas i tabell 14.

64 Regeringsbeslut III 2, N2015/06720/ITP

Vi har lärt oss massor, bland annat hur mycket man använder papperstidningar i skolan, och hur svårt det då kan bli för dyslektiker. Att välja ut och analysera en artikel i dagstidningen är inte lätt för en person med läsnedsättning. I skolan passar appen med taltidningen väldigt bra.”

Malin Tömmernes, projektledare,
Värmlands Folkblad
(Läsliv 4/2015)

Tabell 14. Totala kostnader⁶⁵ för taltidningsverksamheten exklusive OH-kostnader, tkr

	2015	2014	2013	2012
Inlästa taltidningar	-	21 467	100 924	111 674
- varav radiotidningar	-	20 073	92 725	102 840
- varav kassett-/cd-tidningar	-	1 394	8 200	8 833
Inköp av radiotidningsmottagare	-	-	-	-
Talsyntestidningar (RATS)	3 231	6 330	5 863	195
- varav inköp av nya mottagare	0	210	-	-
Taltidningar med text*	41 357	48 284	90	-
- varav inköp av nya mottagare	0	12 354	8 629	-
Summa exklusive utbyte av mottagare	44 588	63 517	113 749	117 869
Summa inklusive utbyte av mottagare	44 588	76 081	122 378	117 869

*Taltidningar med text är kassett-, cd-, radio- och RATS-tidningar som konverterats till ny teknik, kategorin införs från och med 2013

Kommentar till tabellen

Talsyntestidningar (RATS) har avvecklats under 2015. Kostnaderna för dessa tidningar är därför betydligt lägre än under föregående år.

65 Agresso, Anslag 11:5 ap.1 Stöd till taltidningar

Kostnadsutvecklingen kan också kopplas till kostnad per prenumerant, vilket redovisas i tabell 15.

Tabell 15. Kostnader per prenumerant⁶⁶ i tkr.

	2015	2014	2013	2012
Kassett-/cd-tidningar*	-	-	39,6	17,6
Radiotidningar*	-	-	36,8	17,9
Talsyntestidningar (RATS)****	-	9,8	8	7,9
Taltidningar med text**	8,9	10,9	6,4	-
Summa	8,9*****	10,8***	35,4	16,7

* Kassett-/cd- och radiotidningar konverterades successivt till taltidningar med text under 2014. Kostnad per prenumeration kan därför inte beräknas för dessa.

**Taltidningar med text införs från och med 2013.

*** Summa för 2014 beräknad på kostnader för RATS-tidningar samt taltidningar med text

**** Talsyntestidningar (RATS) avvecklades under 2015.

Kostnad per prenumeration kan därför inte att beräknas för dessa.

***** Summa för 2015 beräknad på kostnader för taltidningar med text.

Kommentar till tabellen

Under 2015 konverterades talsyntestidningar (RATS) till taltidningar med text. Kostnaderna per prenumeration kan därför inte att beräknas för talsyntestidningar (RATS).

MTM ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda synskadade personer kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället

Individuell service

Kvalitativa aspekter

Individuell service är verksamhet som genom en hög personlig servicenivå bidrar till att målgruppen ges jämlika förutsättningar, exempelvis *Utskrivningstjänsten* och *Lästjänsten* via fax. *Punktkassen* och *Punktväskan* samt spel och almanackor som anpassas efter målgruppens behov ingår i den individuella servicen, syftet med dessa produkter är att skapa möjlighet till ökad delaktighet i samhället.

Produkter i verksamheten Individuell service

I samarbete med syncentralerna distribueras *Punktkassen* och *Punktväskan* till familjer med små barn som ska bli punktskriftsanvändare. För att barn med synnedsättning tidigt ska komma i kontakt med sitt läs- och skriftspråk innehåller materialet bland annat taktila bilderböcker, som kan inspirera till

66 Agresso, Anslag 11:5 ap. 1 Stöd till taltidningar samt statistik inlämnad av tidningsföretagen

vidare läsning. *Punktväskan* har utvärderats och nytt innehåll har tagits fram.

Som en fortsättning erbjuds medlemskap i *Punktklubben*, som är en läsfrämjande klubb för punktskriftsläsande barn i åldrarna 5–12 år.

Via återförsäljare säljer MTM punktskriftsalmanackor och synanpassade spel.

Melodikryssets kryssruta på punktskrift går att prenumerera på via Punktskriftstjänsten.

Antal anpassade spel och punktskriftsalmanackor som producerats

Tabell 16. Artiklar⁶⁷, antal

	2015	2014	2013	2012
Almanackor i fem olika format	545	545	575	505
Synanpassade kortlekar	210	170	196	240
Sällskapsspel, sex olika	130	40	115	129
Yatzyprotokoll	0	0	0	400
Summa	885	755	886	1 274

Kommentar till tabellen

Artiklarna tillverkas endast vid behov.

Tabell 17. Antal abonnenter, prenumeranter och skickade produkter

Produkt eller tjänst	2015	2014	2013	2012
Lästjänsten via fax*	45	56	70	83
<i>Punktkassen</i>	29	9	13	4
<i>Punktväskan</i>	27	5	9	7
<i>Punktklubben</i>	27	33	41	37
<i>Melodikrysset</i>	38	36	32	32

*Antalet aktiva abonnenter under år 2015 är 19 stycken.

Kommentarer till tabellen

Efterfrågan av Lästjänsten via fax har minskat. Idag finns alternativa sätt, exempelvis att skanna in material och låta en talsyntes på datorn läsa upp texten. Lästjänsten via fax kräver också fast telefonabonnemang. Inga nya abonnenter tas emot i Lästjänsten från och med januari 2015.

67 Statistiken hämtad från beställningar och offertförfrågningar till leverantörer

Beställningarna av *Punktkassen* och *Punktväskan* har ökat stort. Ökningen kan bero på att kännedomen om materialet är mer spridd bland personalen på syncentralerna.

Utskrivningstjänst av punktskrift

Punktskriftstjänsten är en individuell service för personer med dövblindhet och personer med synnedsättning. Personer med synnedsättning kan beställa maximalt 1 500 originalsidor per person och år. Personer med dövblindhet har inga begränsningar i antalet sidor. Man kan skicka in privat material för att få det översatt till punktskrift. Det finns också möjlighet att prenumerera på innehållsförteckningen ur några tidningar och tidskrifter, för att sedan beställa de artiklar man vill ha. Alla utskrifter är kostnadsfria.

Tabell 18. Punktskriftstjänsten⁶⁸

	2015	2014	2013	2012
Antal ärenden	2 098	3 236	6 528	9 849
Antal registrerade användare	274	269	260	252

Kommentarer till tabellen

Antalet ärenden har minskat med över 30 procent. Punktskriftstjänsten för punktskriftsläsande personer med dövblindhet och synnedsättning hade sammanlagt 92 (106) aktiva beställare under året, av dessa är 12 dövsblinda punktskriftsläsare. Minskningen är även för 2015 relaterad till övergången till "hela" tidningar, se tabell 19.

MTM ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda synskadade personer kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället

Tidskrifter

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Tidskrifter* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tidskrifter som varje år tillgängliggörs samt även utifrån den servicenivå som ökat utbud och förbättrade tjänster ger.

Under 2015 förändrades utbudet av tidskrifter för personer med synnedsättning. En del av de punktskriftstidningar som innehållit material ur andra medier försvann till förmån för de hela tidningarna, som fått bra gensvar från användarna. Nyheter i utbudet inom punktskriftsområdet är att ett urval ur barntidningen *Kamratposten* ges ut med 19 nummer per år samt punktskriftstidningen *Knep & Knåp* som innehåller korsord, sudoku, ordflätor och andra klurigheter. *Månadsbladet* är en ny tidning som ges ut i både punktskrift och i inläst format.

68 Accessdatabasen Dut Statistik

Serietaltidningen *Bubbel* samt taltidningarna med originalmaterial, *Panorama* och *Popcorn*, produceras med oförändrad utgivning. Prenumeranterna erbjuds även att få tidningarna via e-postlänk som alternativ till cd-skiva.

Tabell 19 Antal tidningar och prenumerationer⁶⁹

	2015	2014	2013	2012
Taltidning, barn, 2	115	118	120	117
Taltidning, vuxna, 3	544	610	688	804
Punktskriftstidning, barn, 1	18	19	17	21
Punktskriftstidning, vuxna, 2*	140	211	236	253
Tidskrifter i sin helhet överförda till punktskrift, vuxna, 10**	181	149	107	-
<i>Kamratposten</i> och <i>Knep & Knåp</i> , punktskrift i urval.***	29	-	-	-
Summa	1 027	1 107	1 168	1 195

*Tidigare fyra stycken.

** Tidigare nio stycken.

****Kamratposten* ny januari 2015, *Knep & Knåp* ny juni 2015

Kommentarer till redovisningen

Vuxentidningarna minskar generellt, medan tidskrifter som återges i sin helhet i punktskrift upptäcks av fler.

Stöd för inlästa kulturtidskrifter

MTM administrerar ett stöd för inläsning och redigering av kulturtidskrifter. Under 2015 har 10 tidskrifter erhållit 473⁷⁰ tkr i stöd.

MTM ska göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning

Uppdrag inom verksamhetsområdet

Katalogisering

MTM:s bestånd av titlar utgörs dels av material som produceras via upphandlade producenter, dels av titlar som MTM förvärvar från andra organisationer med talboks rättigheter.

Förutom den egna produktionen förvärvar och katalogiserar MTM titlar från ett flertal svenska producenter: titlar som länsbiblioteken läser in lokalt, rapporter och artiklar från universitets- och högskolebibliotek, material från

Utöver de uppgifter som myndigheten har får den åta sig att utföra uppdrag inom sitt verksamhetsområde

⁶⁹ Agresso, prenumerantlistor

⁷⁰ Agresso

SRF och läromedel från SPSM. I ett gemensamt nordiskt samarbete förvärvas talboktitlar från brittiska RNIB och finska Celia. Via det internationella samarbetet i projektet TIGAR kan MTM ladda ned titlar från andra blindbibliotek.

Alla titlar katalogiseras vilket innebär att en katalogpost upprättas för varje titel och för varje format av den titeln. Katalogisering sker enligt regelverk som används av alla svenska bibliotek. Som ett resultat av detta blir böckerna enkelt sökbara i det digitala biblioteket legimus.se och användaren kan på egen hand direkt gå vidare till egen nedladdning eller beställning av titeln.

Inom MTM finns en nämnd för punktskrift och taktil läsning, Punktskriftsnämnden. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja och utveckla taktil läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade

Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämndens ledamöter utses från och med 2015 direkt av MTM och representerar intresseorganisationer, myndigheter samt universitets- och högskoleområdet. Nämndens ordförande, Jana Holšánová, är docent i Kognitionsvetenskap vid Lunds universitet.

Punktskriftsnämnden är medlem i Standardiseringen i Sverige, SIS, och har under året deltagit i den tekniska kommittén för hjälpmedelsstandardisering, SIS/TK 344, samt varit delaktig i att ta fram en ISO-standard om taktila orienteringskartor.

Punktskriftsnämnden är också medlem i designorganisationen IIID, The International Institute for Information Design.

Punktskriftsnämnden har två arbetsgrupper för samverkan mellan institutioner och organisationer som kommer i kontakt med punktskriftsläsande barn, en arbetsgrupp för matematikundervisning och en arbetsgrupp för inlärning och läsning av punktskrift. En familjedag för punktskriftsläsande barnfamiljer har arrangerats, *Punktlördag på Skansen*, i ett samarbete mellan MTM, SRF, SPSM och Stockholms syncentral.

En rapport om elektronisk punktskrift har färdigställts, och en mindre undersökning om punktskriftsnoter har pågått under året.

Punktskriftsnämnden har ett särskilt uppdrag att utarbeta riktlinjer för den svenska punktskriften

Riktlinjer för svensk punktskrift och framställning av taktila bilder finns publicerade i punktskriftsnämndens skriftserie. Förberedelser har gjorts inför kommande arbete med nya regler och riktlinjer inom det taktila området.

Punktskriftsnämnden ska medverka till internationellt samarbete inom området

Punktskriftsnämnden har deltagit i en konferens i Helsingfors för punktskriftsnämnderna i de nordiska länderna. De årligt återkommande nordiska konferenserna har initierats av nämnden och har bidragit med värdefull kunskap.

Ledamöter i Punktskriftsnämnden har medverkat i en konferens om syntolkning i Barcelona, *Advanced Research Seminar on Audio Description*, initiativ har dessutom tagits till en skrift om syntolkning, för publicering i MTM:s rapportserie under 2016.

Vetenskapligt råd

MTM har under 2015 inrättat ett rådgivande organ som benämns Vetenskapligt råd. Det vetenskapliga rådet hade sitt konstituerande möte den 23 oktober 2015. Rådet består av myndighetschefen, som är ordförande, samt nio ledamöter utsedda av MTM för en bestämd tid. Samtliga ledamöter är knutna till discipliner som på olika sätt berör myndighetens verksamhetsområden och målgrupp.

MTM:s Vetenskapliga råd ska stödja myndigheten i att samla och sprida forskning om lättläst litteratur och nyhetsförmedling och om övriga tillgängliga medier och deras målgrupper. Rådet ska dessutom identifiera forskningsbehov och tillsammans med myndigheten initiera forskningsprojekt och samarbeten samt bistå i utrednings-, utvecklings- och kvalitetssäkringsarbete. Det vetenskapliga rådet avser att ha tre möten varje år.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns Vetenskapligt råd. Det rådgivande organet ska verka för att myndigheten bevakar och sprider relevant forskning om lättläst nyhetsförmedling och om övriga tillgängliga medier och deras målgrupper

Brukarråd

MTM har under 2015 inrättat ett rådgivande organ som benämns Brukarråd och som ska främja kontakter med målgruppen, intresseorganisationer och förmedlare. Rådet består av myndighetschefen, som är ordförande, samt nio ledamöter utsedda av MTM för en bestämd tid.

Under våren 2015 bjöd MTM in organisationer att anmäla sitt intresse att ingå med en representant i brukarrådet. De organisationer som har en ledamot i MTM:s Brukarråd är:

- Sveriges dövas riksförbund
- Nationella skolbiblioteksgruppen
- Dyslexiförbundet FMLS
- Synskadades riksförbund
- Förbundet Sveriges dövblinda
- Sveriges länsbibliotekarier
- Afasiförbundet
- Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, FUB
- Riksförbundet Attention

Den 15 september hade rådet sitt konstituerande möte.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns Brukarråd. Det rådgivande organet ska främja kontakter med målgrupper, intresseorganisationer och förmedlare och bistå myndigheten i frågor som rör det nationella kunskapscentret

Inom myndigheten finns ett särskilt beslutsorgan för radio- och kassettidningar och andra taltidningar, Taltidningsnämnden. Nämnden har de uppgifter som följer av *Förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning*

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden har till uppgift att genom informationsinsatser försöka få tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar

MTM har genomfört en nationell informationskampanj för att befästa och förankra taltidningen som ett viktigt och, ur demokrati- och tillgänglighetsperspektiv, ständigt aktuellt medium. Kampanjen har syftat till att brett informera om att taltidningen finns, vem som kan prenumerera samt hur man prenumererar på taltidningen. Kampanjen har bestått av bland annat annonsering, radioinslag, sociala medier, aktiviteter på mässor samt en informationsfilm på SVT:s *Anslagstavlan*.

I samverkan med ett antal tidningskoncerner har taltidningsnämnden bedrivit projekt med syfte att sprida information om taltidningar, öka antalet taltidningsprenumeranter och få mer kunskap om hur taltidningar kan läsas av en utökad målgrupp. Ett av dessa projekt, i samarbete med Värmlands Folkblad, har särskilt riktats till personer med läs- och skrivsvårigheter.

En särskild satsning har genomförts för att informera förmedlare och användare av MTM:s tjänster om möjligheten att läsa taltidningar. Direkt information har riktats till intresseorganisationer inom den utökade målgruppen.

Informationsarbetet har lett till att utbudet har ökat med sex nya taltidningar under 2015.

Nämnden ska verka för att abonnenter på taltidningar får utbildning och sådant stöd som underlättar för dem att tillgodogöra sig tidningarna och att sköta den tekniska utrustning som behövs för mottagningen

Innehållet i taltidningen är i princip detsamma som i dagstidningen. Som alternativ för de prenumeranter som vill ha en kortare version av taltidningen produceras versioner som innehåller ett urval av dagstidningens innehåll. Prenumeranten kan forma en profiltidning utifrån individuella val så att någon eller några avsnitt av tidningen läses först.

MTM har utarbetat en modell för att underlätta och stödja tidningsläsarna. En behovsprövning görs av varje ny prenumerant för att fastställa vilket sätt att läsa taltidningen som passar denne bäst: via appen Legimus, via e-post eller med daisyspelare med internetuppkoppling. De allra flesta prenumeranterna, 87 procent, väljer att läsa med en daisyspelare. Om en sådan är aktuell, introduceras utrustning och taltidning vid personliga hembesök. Därefter har användaren möjlighet att kontakta supportfunktionen Taltidningshjälpen vid behov.

För de prenumeranter som valt att behålla RATS-mobilen för att läsa taltidningen finns en särskild supportfunktion. Användare av appen Legimus kan erhålla stöd av MTM.

Nämnden ska följa och analysera utvecklingen av verksamheten med utgivning av taltidningar

Under 2015 kom sammanlagt 113 (109) tidningar ut som taltidningar. 20 talsyntestidningar (RATS) konverterades under året till taltidning med text. Sex nya taltidningar med text startade under året och två taltidningar lades ned.

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning. Taltidningsnämnden följer kontinuerligt prenumerantutvecklingen genom att löpande inhämta uppgifter om antalet prenumeranter från tidningsföretagen. Resultatet sammanställs kvartalsvis i nämndens statistikrapporter.

Av tabell 20 framgår att antalet prenumeranter minskade mellan 2014 och 2015. Nya prenumeranter strömmar till kontinuerligt, men då uppsägningarna samtidigt är stora, och många prenumeranter har en hög medelålder, är nettoförändringen fortsatt negativ under 2015. Inför införandet av den nya tekniken har prenumerantregistren uppdaterats och innehåller nu endast aktiva prenumeranter.

Tabell 20. Antal tidningar och prenumeranter 2015

	Antal tidningar	Förändring 2014-2015	Antal prenumeranter	Varav kvinnor	Varav män	Övriga	Förändring 2014-2015
Talsyntestidningar (RATS)	0	- 20*	0	0	0	0	- 646*
Taltidningar med text	113	24**	4 644	2 029	2 290	325	223
Summa	113	4	4 644	2 029	2 290	325	- 423

* Minskningen beror på att tidningarna konverterats till taltidningar med text under året

** 20 tidningar har konverterats till taltidningar med text.
Sex nya taltidningar har tillkommit under året. Två tidningar har lagts ned.

Kommentar till tabellen

Prenumerantstatistiken för olika typer av taltidningar är uppdelad på kvinnor och män och visar till stora delar på en jämn fördelning mellan könen. Flera tidningar rapporterar samtidigt en viss osäkerhet i den könsuppdelade statistiken vilket bland annat beror på att en prenumeration kan användas av flera personer i hushållet. En viss andel av prenumerationerna innehas också av till exempel institutioner.

Myndighetens interna utveckling

Organisation

Övertagandet av statens ansvar för lättläst innebar en verksamhetsövergång från stiftelsen Centrum för lättläst, vilket ledde till en ökning med 26 anställda.

Kompetens och personal

Vid årets slut hade MTM 111 (80) personer anställda. Antal årsarbetskrafter var 96 stycken (76) och medeltal anställda var 108 stycken (80). Av antalet anställda var 71 (69) procent kvinnor och 29 (31) procent män.

Personalomsättningen var 28 procent (9). Personalomsättningen definieras som nyanställda respektive avslutade anställningar under året i förhållande till antalet anställda 31 december 2014. Den höga personalomsättningen kan förklaras av verksamhetsövergången från Centrum för lättläst till MTM.

Arbetsmiljö och hälsa

Tabell 21 Sjukfrånvaro⁷¹

	2015	2014	2013
Totalt	6,03	4,3	4,0
60 dagar eller mer	72,52	54,5	50,9
Kvinnor	6,37	5,2	5,1
Män	5,22	2,2	1,5
Anställda - 29	*	*	0*
Anställda 30 - 49	3,67	2,0	1,6
Anställda 50 -	8,62	6,9	6,4

*Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte då medelantalet anställda i gruppen de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio.

Kommentar till tabellen

I tabellen redovisas de anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i förhållande till respektive

71 Statistik från Arbetsgivarverket

grupps sammanlagda tillgängliga arbetstid. Sjukfrånvaron är redovisad i procent. Den totala sjukfrånvaron är 6,03 (4,3) procent, ökningen förklaras av en hög andel långtidsfrånvaro. Kostnaden för företagshälsovård⁷² per anställd har varit 2,6 (1,3) tkr per årsarbetskraft.

Kompetensförsörjning

Under året har arbetet med att implementera en strategisk kompetensförsörjningsprocess startat. Kompetensförsörjning innebär att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens för att kunna nå verksamhetens mål och tillgodose verksamhetens skiftande behov och utveckling på både kort och lång sikt. Målet med kompetensförsörjningen är att MTM ska vara en attraktiv arbetsgivare med möjlighet att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens.

Kompetensutveckling

2015 har varit ett år av konsolidering. Den totala kostnaden för extern utbildning och konferens för medarbetarna har uppgått till 796 (737) tkr⁷³, vilket ger en genomsnittlig kostnad om 8,3 (9,7) tkr per årsarbetskraft. MTM har under 2015 särskilt satsat på statlig förvaltningskunskap, grundkurs i lagen om offentlig upphandling, kompetensbaserad rekrytering och verksamhetsutveckling.

En personaldag har genomförts för alla medarbetare med rubriken *Nya MTM – vi finns inte till för tekniken och medierna, vi finns till för människorna.*

72 Agresso

73 Agresso.

Finansiella dokument

Resultaträkning (tkr)

	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	176 101	159 057
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	15 001	2 457
Intäkter av bidrag	3	596	2 680
Finansiella intäkter	4	27	45
Summa verksamhetens intäkter		191 725	164 239
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-69 538	-50 744
Kostnader för lokaler		-5 915	-4 408
Övriga driftkostnader	6	-112 184	-105 412
Finansiella kostnader	7	-59	-70
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 029	-3 605
Summa verksamhetens kostnader		-191 725	-164 239
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		10 811	32 516
Lämnade bidrag	8	-10 811	-32 516
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning (tkr)

	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	6 416	7 742
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	0	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		6 416	7 742
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	626	248
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	2 991	2 467
Summa materiella anläggningstillgångar		3 617	2 715
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 493	62
Fordringar hos andra myndigheter	13	4 623	5 871
Övriga kortfristiga fordringar	14	70	0
Summa fordringar		6 186	5 933
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	2 327	2 085
Summa periodavgränsningsposter		2 327	2 085
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	1 267	9 242
Summa avräkning med statsverket		1 267	9 242
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		14 838	7 720
Summa kassa och bank		14 838	7 720
SUMMA TILLGÅNGAR		34 651	35 437

Balansräkning (tkr) fortsättning

	Not	2015-12-31	2014-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	17	52	52
Summa myndighetskapital		52	52
Avsättningar			
Övriga avsättningar	18	338	204
Summa avsättningar		338	204
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	9 285	9 957
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	20	2 403	1 861
Leverantörsskulder		11 626	17 883
Övriga kortfristiga skulder	21	1 129	805
Summa skulder m.m.		24 443	30 506
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	22	6 203	3 736
Oförbrukade bidrag	23	903	939
Övriga förutbetalda intäkter	24	2 712	0
Summa periodavgränsningsposter		9 818	4 675
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		34 651	35 437
Ansvarsförbindelse		Inga	Inga

Anslagsredovisning 2015 (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl.brev	Omdisp. anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 15 1:6 Ramanslag Bidrag till vissa studiesociala ändamål ap.1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	25	0	27 000		27 000	-27 000	0
Uo 17 3:2 Ramanslag Myndigheten för tillgängliga medier ap.1 Myndigheten för tillgängliga medier	26	470	117 689	500	118 659	-115 489	3 170
Uo 17 11:5 Ramanslag Stöd till taltidningar ap.1 Stöd till taltidningar	27	3 041	49 156		52 197	-44 587	7 610
Summa	28	3 511	193 845	500	197 856	-187 076	10 780

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag/Anslagsbenämning	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år		
					2016	2017	2018
Uo 15 1:6 Ramanslag ap.1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	29	4 000	2 104	2 904	2 904	0	0
Summa		4 000	2 104	2 904	2 904	0	0

Finansiella villkor 2015 (tkr)

	Villkor	Utfall
Bidrag till vissa studiesociala ändamål, Uo 15 1:6, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	1 350	0
Myndigheten för tillgängliga medier, Uo 17 3:2, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	3 546	0
Kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret	4 796	0
Låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar i verksamheten	15 000	9 285
ap1.1 Av anslaget ska minst 2 000 tkr användas för att främja och öka utbudet av lättlästa nyheter och böcker för skolbruk, i samverkan med berörda aktörer	2 000	2 000
ap1.2 Av anslaget får 5 000 tkr användas för taltidnings- verksamhet	5 000	0
Stöd till taltidningar, Uo 17 11:5, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	1 802	0
ap1.4 Av anslaget får högst 1 200 tkr användas för löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverk- samheten	1 200	1 200

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisning och årsbokslut är upprättade i enlighet med Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605), Förordning om myndigheters bokföring (2000:606) och god redovisningssed.

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma. Belopp inom parentes avser föregående år.

Under 2015 inordnades statens insatser för lättläst nyhetsförmedling och litteratur i myndigheten. Den nya verksamheten påverkar balans- och resultaträkning överlag, resultaträkningens omslutning har ökat med cirka 27 miljoner kronor.

Teknikskiftet inom taltidningsverksamheten bidrar till ett fortsatt högre verksamhetsutfall, främst genom driftkostnader. Utfallet för transfereringar minskar eftersom ansvar och kostnader för produktion och distribution av taltidningar flyttas till MTM och stödet till tidningsföretagen minskar. Detta påverkar raden lämnade bidrag i resultaträkningen.

MTM innehar ett litet närlager värderat till noll, bestående av taktila böcker, punktskriftsböcker och almanackor, som ska ge en ökad servicepotential till användaren. MTM har även ett boklager med lättläst litteratur, detta lager har ingen lagerredovisning på grund av att böckerna har kort livslängd och inget bestående värde.

Brytdag

Som brytdag har den 5 januari 2016 tillämpats. Fakturor som inkommit eller utställt efter detta datum och avser 2015 redovisas som periodavgränsningsposter och har avräknats mot anslag. Beloppsgräns för periodisering är 20 tkr.

Immateriella och materiella tillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år definieras som anläggningstillgång. Anskaffningsvärdet för förbättringsutgifter på annans fastighet ska uppgå till ett belopp på minst 50 tkr och anskaffningsvärdet för immateriella tillgångar ska uppgå till minst 100 tkr. Anläggningstillgångar skrivs av linjärt utifrån bedömd ekonomisk livslängd. Persondatorer kostnadsförs i sin helhet vid anskaffningen.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- immateriella tillgångar (egen utveckling och rättigheter) 5 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet lägst 3 år, beroende på det underliggande hyresavtalets återstående löptid
- möbler 5 år
- bilar 5 år
- inventarier 5 år
- datorer och kringutrustning 3 år

Fordringar

Fordringar har värderats individuellt och tagits upp med de belopp som beräknas inflyta.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner (tkr)

Nämndledamöter	Andra styrelseuppdrag	Ersättning
Taltidningsnämnden		
Sandström, Annika, ordförande	Vice ordförande i regional etikprövningsnämnd. Vice ordförande i Valprövningsnämnden. Ordförande i Alkoholsortimentsnämnden	31
Andersson, Yvonne	Ledamot i Rättshjälpsnämnden. Ledamot av Mediagrundlagskommittén	5
Finnström, Åsa		8
Hultengård, Per, vice ordförande	Referensgrupp till Utredningen om omreglering av spelmarknaden (Fi:2015:11)	20
Näslund, Stefan	Styrelseordförande Media Development AB. Suppleant Store on map AB. Styrelseordförande Föräldraföreningen mot narkotika	8
Rosenqvist, Karl-Otto		13
Svenningsson, Anita		10
Tjäder, Claes		8
Widsell, Ulrica		8
Ledande befattningshavare	Styrelseuppdrag	Lön
Esaiasson, Roland, Generaldirektör		1 040
Övriga förmåner, bostad		31

Noter (tkr)

Resultaträkning			
Not 1	Intäkter av anslag	2015	2014
	17 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag	114 852	87 918
	17 11:5 Stöd till taltidningar, ramanslag	34 249	44 139
	15 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000	27 000
	Summa intäkter av anslag	176 101	159 057
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2015	2014
	Utbildning och konferens	195	168
	Konsultuppdrag	2 899	876
	Tjänsteexport, IT expert	1 100	982
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	4 194	2 026
	Försäljning material, prenumeration 8-sidor	5 742	419
	Försäljning lättläst litteratur	4 716	0
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	349	12
	Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	15 001	2 457
Not 3	Intäkter av bidrag	2015	2014
	Avräknade bidrag som använts;		
	Bidrag från statliga myndigheter; Kammarkollegiet, Post- och telestyrelsen	506	2 590
	Bidrag från organisationer och ideella föreningar	90	90
	Summa intäkter av bidrag	596	2 680
Not 4	Finansiella intäkter	2015	2014
	Ränteintäkter Riksgäldskontoret	26	44
	Övriga finansiella intäkter	1	1
	Summa finansiella intäkter	27	45

Not 5	Kostnader för personal	2015	2014
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal) (S-kod 4111-- 4119)	-45 147	-33 513
	<i>Varav lönekostnader avseende nämndledamöter, uppdragstagare och ej anställd personal (exkl. arbetsgivaravgifter) (S-kod 4112 och 4118)</i>	- 489	-451
	Övriga kostnader för personal	-24 391	-17 231
	Summa kostnad för personal	-69 538	-50 744
	<i>Av sakanslag 17 11:5 Stöd till taltidningar har 7 322 (3 678) tkr använts till personalkostnader</i>		
Not 6	Övriga driftkostnader	2015	2014
	Köp av varor bl.a. digitala original, anpassade medier, taktill material	-54 533	-53 997
	Köp av tjänster bl.a. konsulter	-54 342	-50 175
	Övriga driftkostnader bl.a. service- och underhållsavtal datorer o kringutrustning, aktivering av kostnader	-3 309	-1 240
	Summa övriga driftkostnader	-112 184	-105 412
	Högre driftkostnad pga teknikskiftet, inordnandet av statens insatser för lättläst		
Not 7	Finansiella kostnader	2015	2014
	Räntekostnad för lån i Riksgäldskontoret till investeringar	-32	-50
	Övriga räntekostnader och avgifter	-27	-20
	Summa finansiella kostnader	-59	-70
Not 8	Lämnade bidrag	2015	2014
	Stöd till tidningsföretag för taltidningar	-10 338	-31 942
	Bidrag till kulturtidskrifter	-473	-574
	Summa lämnade bidrag	-10 811	-32 516

Balansräkning

Not 9	Balanserade utgifter för utveckling	2015	2014
	Ingående anskaffningsvärde	32 067	30 972
	Årets anskaffning	922	2 216
	Årets avyttring/utrangering	0	-1 121
	Utgående anskaffningsvärde	32 989	32 067
	Ingående avskrivning	-24 325	-23 203
	Årets avskrivning	-2 248	-2 243
	Årets avyttring/utrangering	0	1 121
	Utgående avskrivning	-26 573	-24 325
	Bokfört värde	6 416	7 742
Not 10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2015	2014
	Ingående anskaffningsvärde	20	20
	Utgående anskaffningsvärde	20	20
	Ingående avskrivning	-20	-20
	Årets avskrivning	0	0
	Utgående avskrivning	-20	-20
	Bokfört värde	0	0
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2015	2014
	Ingående anskaffningsvärde	1 224	1 224
	Årets anskaffning	667	0
	Utgående anskaffningsvärde	1 891	1 224
	Ingående avskrivning	-976	-748
	Årets avskrivning	-289	-228
	Utgående avskrivning	-1 265	-976
	Bokfört värde	626	248

Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2015	2014
	Ingående anskaffningsvärde	7 931	8 249
	Årets anskaffning	2 142	860
	Årets avyttring/utrangering	-621	-1 178
	Utgående anskaffningsvärde	9 452	7 931
	Ingående avskrivning	-5 464	-5 508
	Årets avskrivning	-1 491	-1 134
	Årets avyttring/utrangering	494	1 178
	Utgående avskrivning	-6 461	-5 464
	Bokfört värde	2 991	2 467
Not 13	Fordringar hos andra myndigheter	2015	2014
	Fordran ingående mervärdesskatt	4 598	5 849
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	25	22
	Summa fordringar hos andra myndigheter	4 623	5 871
Not 14	Övriga kortfristiga fordringar	2015	2014
	Försäljning lättläst litteratur	70	0
	Summa övriga kortfristiga fordringar	70	0
Not 15	Förutbetalda kostnader	2015	2014
	Hyreskostnader	1 312	984
	Datatjänster	715	872
	Övriga förutbetalda kostnader	300	229
	Summa förutbetalda kostnader	2 327	2 085

Not 16	Avräkning med statsverket	2015	2014
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	8 959	5 711
	Redovisat mot anslag (+)	71 587	103 081
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-76 698	-99 833
	Fordringar (+) avseende anslag i icke räntebärande flöde	3 848	8 959
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-469	-1 014
	Redovisat mot anslag (+)	115 488	88 718
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-118 189	-88 173
	Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
	Skulder (-) avseende anslag i räntebärande flöde	-3 170	-469
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	752	977
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-163	-225
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	589	752
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	16 500	15 935
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-93 198	-115 768
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+ / -)	76 698	99 833
	Saldo	0	0
	Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken	0	0
	Summa avräkning med statsverket	1 267	9 242

Not 17	Statskapital	2015	2014
	Statens konstråd	52	52
	Summa statskapital	52	52
	MTM har inget annat myndighetskapital än statskapital, vilket är oförändrat under 2015. Därför görs ingen ytterligare specifikation.		
Not 18	Övriga avsättningar	2015	2014
	Lokalt omställningsarbete	338	204
	<i>Förväntas förbrukas inom 1 år</i>	338	204
	Summa övriga avsättningar	338	204
	Syftet med avsättningen är kompetenshöjande åtgärder		
Not 19	Lån i Riksgäldskontoret	2015	2014
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	9 957	10 613
	Under året nyupptagna lån	3 355	2 949
	Årets amorteringar	-4 027	-3 605
	Låneskuld utgående balans	9 285	9 957
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	15 000	13 000
Not 20	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2015	2014
	Arbetsgivaravgift, särsk.löneskatt, pensionspremier etc.	1 281	929
	Utgående mervärdesskatt	591	547
	Leverantörsfakturor	531	385
	Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter	2 403	1 861
Not 21	Övriga kortfristiga skulder	2015	2014
	Personalens källskatt	1 129	805
	Summa övriga kortfristiga skulder	1 129	805
Not 22	Upplupna kostnader	2015	2014
	Semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter	4 662	3 008
	Övriga upplupna kostnader	1 541	728
	Summa upplupna kostnader	6 203	3 736

Not 23	Oförbrukade bidrag	2015	2014
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet, Kammarkollegiet 2015, Post- och telestyrelsen 2015	534	480
	<i>Förväntas förbrukas inom tre månader</i>	159	120
	<i>Förväntas förbrukas inom mer än tre månader till 1 år</i>	375	360
	Bidrag som erhållits från icke statliga organisationer	369	459
	Summa oförbrukade bidrag	903	939
Not 24	Övriga förutbetalda intäker	2015	2014
	Förutbetalda prenumerationer 8 Sidor	2 712	0
	Summa övriga förutbetalda intäker	2 712	0
	Ny verksamhet, lättläst nyhetsförmedling		

Anslagsredovisning

Not 25 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål, ramanslag.

MTM får inte disponera ingående överföringsbelopp.

Enligt regleringsbrev disponerar MTM en anslagskredit på 1 350 tkr.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 26 Uo 17 3:2 ap.1

Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag.

Myndigheten får disponera det ingående överföringsbeloppet på 470 tkr.

Enligt regleringsbrev disponerar MTM en anslagskredit på 3 546 tkr.

Anslaget är räntebärande.

Not 27 Uo 17 11:5 ap.1

Myndigheten för tillgängliga medier, stöd till taltidningar, ramanslag.

Myndigheten får år 2015 disponera det ingående överföringsbeloppet på 3 041 tkr.

Enligt regleringsbrev disponerar myndigheten en anslagskredit på 1 802 tkr.

Anslaget får även användas för utgifter för införandet av ett nytt taltidningssystem. 7 322 tkr i lönekostnader har använts till angivet ändamål. Anslaget är icke räntebärande.

Anslagsutfallet är 7 610 tkr kronor lägre än tilldelade medel, vilket beror på lägre antal av användare än förväntat samt lägre kostnader för användarstöd och konsumtionsutrustning.

Not 28	Redovisning mot anslag	2015	2014
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	176 101	159 057
	Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag i resultaträkningen	10 811	32 516
	Utgifter i anslagsredovisningen	-187 076	-191 798
	Förändring av semesterlöneskuld	163	225

Regeringsbeslut 1:15 (Ku2014/2121/RFS,delvis), Regeringsbeslut 6 (Ku2015/02644/MF), Regeringsbeslut II:7 (U2014/7522/SAM, U2014/7544/SF).

Bemyndiganden

Not 29 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål, ramanslag.

Anslaget avser produktion av kurslitteratur och är helt efterfrågestyrt.

Myndigheten för tillgängliga medier bemyndigas att under 2015 beställa produktion av kurslitteratur som, inklusive gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 4 000 tkr under 2015. Inga åtaganden får göras för tid därefter.

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2011-2015 (tkr)

Uppgift	2015	2014	2013	2012	2011
Låneram Riksgälds-kontoret					
Beviljad	15 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Utnyttjad	9 285	9 957	10 613	9 131	10 630
Kontokrediter Riks-gäldskontoret					
Beviljad	4 796	4 796	5 496	6 173	6 173
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgälds-kontoret					
Ränteintäkter	27	44	128	189	189
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	1 200
Avgiftsintäkter	15 001	2 457	2 452	2 420	2 851
Anslagskredit					
Beviljad 15 1:5 ap.1	0	0	1 450	1 525	1 550
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Beviljad 15 1:6 ap.1	1 350	1 350			
Utnyttjad	0	0			
Beviljad 17 3:2 ap.1	3 546	2 645	2 602	2 573	2 558
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Beviljad 17 11:5 ap.1	1 802	8 346	11 346	6 240	3 764
Utnyttjad	0	0	4 334	4 413	0

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2011-2015 (tkr)

Fortsättning

Uppgift	2015	2014	2013	2012	2011
Anslag					
Ramanslag 15 1:5 ap.1					
Anslagssparande	-	-	5 756	10 871	11 061
Ramanslag 15 1:6 ap.1					
Anslagssparande	0	0			
Ramanslag 17 3:2 ap.1					
Anslagssparande	3 170	470	1 014	487	2 593
Ramanslag 17 11:5 ap.1					
Anslagssparande	7 610	3 041	0	0	203
Bemyndiganden					
Tilldelade	4 000	3 700	7 000	7 000	12 000
Summa gjorda åtaganden	2 904	2 104	2 034	2 620	3 455
Personal					
Antal årsarbetskrafter (st)	96	76	77	71	68
Medelantal anställda (st)	108	80	81	76	73
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 955	2 113	1 747	1 565	1 524
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

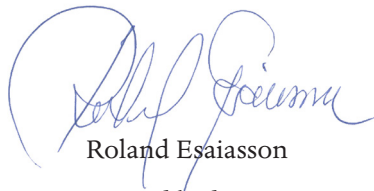
Ordlista

Collageteknik	De taktila bilderböcker som MTM har producerat sedan tidigt 90-tal är gjorda i collageteknik. Bilderna monteras av olika slags material
DAISY Consortium	En internationell sammanslutning av bibliotek och organisationer som arbetar för en gemensam standard för inläst och uppmärkt text. Sverige representeras i det internationella konsortiet av Svenska Daisy-konsortiet
Daisyspelare	En talboksspelare som kan läsa böcker och tidningar i daisy-formatet
EPUB3	ett öppet, standardiserat format framtaget av IDPF (International Digital Publishing Forum)
E-textböcker	Elektroniska textböcker, läses med läsprogram (ofta Textview) och talsyntes eller punktskriftsskärm (punktskriftsdisplay)
Legimus.se	MTM:s digitala bibliotek och webbtjänst för myndighetens produkter och tjänster
Läsnedläggning	Svårighet att läsa tryckt text
Lättläst litteratur	Böcker som är skrivna på lättläst svenska
Lättlästa nyheter	Nyheter som förmedlas på lättläst svenska
Metadata	Beskriver innehållet och/eller strukturen för katalogposterna, vilket förenklar uppföljning, tolkning, sökning och sortering
Nedladdning	En talbok beställd via legimus.se överförs via internet till beställaren
Samtidig utgivning	Tryckt bok och tillgänglig talbok ges ut samtidigt
Syncentraler	Regionala eller kommunala syncentraler bedriver habilitering/rehabilitering för personer med synnedläggning i alla åldrar
Taktila bilder	se Taktillt illustrerade böcker
Taktillt illustrerade böcker	Böcker med bilder som är avläsningsbara via känseln
Talbokstillstånd	Tillstånd för att få producera eller kopiera talböcker för utlåning. Söks av bibliotek hos Justitiedepartementet
Talsyntes	Programvara som omvandlar text till tal

Taltidning med text	Taltidning som innehåller både text och ljud
Taltidningshjälpen	Upphandlad supportfunktion för den nya taltidningen
Tecken som stöd	Bok med tecken som stöd har ett innehåll där nyckelorden har tecken på baksidan. Tecknen används för nyckelord tillsammans med högläsning
Teckenspråkig litteratur	Litteratur som tillgängliggjorts genom teckenspråk och som läses på dvd

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Johanneshov den 19 februari 2016

Roland Esaiasson
Generaldirektör

Årsredovisning 2015

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, är en statlig myndighet med uppdrag att ge personer tillgång till de medier de behöver på det sätt som passar dem oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Årsredovisning 2015 beskriver och följer upp myndighetens verksamhet under det gångna året.

